

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 38.

ΤΟΜΟΣ Β'.

11 ΙΟΥΛΙΟΥ 1893.

ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ.

Περὶ σεισμῶν.*

Πολλῶ δεινότερα εἶνε τὰ ποτελέσματα τῶν σεισμῶν ἐπὶ τῶν παράλιων τῶν ἡπείρων καὶ νήσων, διότι ἀναχωροῦσα ἡ θάλασσα ἀπὸ τῆς παράλιας ταπεινούμενη, πάλιν ἐπ' αὐτὴν ἐπιτρέχει καὶ μεταωριζομένη κατακλύζει καὶ μεγίστας ἐπιφέρει καταστροφάς.

Ὁρη θαλάσσης ὕψος ἔχοντα 10 καὶ 20 μέτρων, ἐπιπίπτοντα κατὰ τῆς παράλιας, συμπαράσφύρονσι πλοῖα μέγιστα καὶ καταπνίγουν καὶ κατασκάπτουσι πόλεις ὁλοκλήρους ἐκ θεμελίων.

Κατὰ τὸν σεισμόν τῆς Λισσαβώνας τοῦ 1755 μίαν περίπου ὥραν μετὰ τὸν πρῶτον συντιναγμὸν ἀνυψώθη ἡ θάλασσα ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν, φθάσασα δὲ εἰς ὕψος 10 ποδῶν, ἐπὶννεγε κατὰ τῆς πόλεως φοβεράς καταστροφάς.

Κατὰ τὸν σεισμόν τῆς Καλαβρίας κύμα θαλάσσης ἐπελθὼν κατέπνιξε 2,000 ἀνθρώπων, οἵτινες εἶχον καταφύγει πλοσίον τοῦ γνωστοῦ τῆς Σικελίας βράχου, ἐδύθη δὲ ἐν τῇ λιμένι τῆς Μεσσήνης πλοῖα καὶ εἰς σωρὸν ἐρειπίων μετέβαλε τὰ παρὰ τὸν λιμένα τῆς πόλεως μέγαρά, ὑπὸ τὰ ὅποια ἐτάφησαν 12,000 ἀνθρώπων.

Κατὰ τὸν σεισμόν τοῦ Καλιφόρνι (Ν. Ἀμερικῇ) τοῦ 1716 πνιγμὸς ὁλοκλήρου πόλεως ἐγένετο, τὴν δ' ἐπομένῃν τοῦ σειμοῦ σωρὸς ἄμμου καὶ κροκαλῶν ὑπεδείκνυε τὴν θέσιν ὅπου ἔκειτο ἡ πόλις. Ἐκ τῶν ἐν τῇ λιμένι πλοίων τὸ θαλάσσιον κύμα ἄλλα μὲν συνέτριψε καὶ κατέβυθισεν, ἄλλα δ' ἐρρίψεν ἐκεῖθεν τῆς πόλεως.

Κατὰ τὸν σεισμόν τῆς Ἰαμαϊκῆς (1682) τὸ θαλάσσιον κύμα ἐρρίψεν ἐπὶ τῆς στεγῆς οἰκίας τιγὸς τὴν φρεγάταν Κόκκινον.

*) Ἰδε ἀριθ. 35, σελ. 721—725.

Κατὰ τοὺς ὑποθαλάσσιους δὲ τούτους σειμούς ὁλοκλήρου ὠκεανοὶ παράσσονται. Τῇ 13ῃ Αὐγ. τοῦ 1868, σειμοῦ καταστρέψαντος τὴν Περούδιαν ἡν πόλιν Ἀρικάν, ὁ Μέγας Ὠκεανὸς τοσούτον ἐταράχθη, ὥστε τὰ κύματα αὐτοῦ ἐπὶ ἡμέρας ἀφρίζοντα καὶ παφλάζοντα ἐπέπιπτον ἐπὶ τῶν Σανδвичικῶν καὶ Σαρμόν νήσων καὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Αὐστραλίας καὶ Νέας Σεελανδίας. Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας ἡ γαλλικὴ φρεγάτα Νηρηὶς περιπλέουσα τὴν νοτιωτέστην τῆς Ἀμερικῆς ἄκραν Χόρν, συνήντησε πελώρια ὄρη πάγου, διὲν τὸ σεισμογενὲς κύμα εἶχεν ἀποσπάσει ἀπὸ τοῦ νοτίου πόλου.

Ἄν δὲ τοὺς σειμούς παρακολουθήσῃ καὶ τὴν ἡμέραν ἢ κύκλῳ, τότε τέλειος ἐπέρχεται κατακλυσμός, ὡς π. χ. ἐν τῇ Βεγγαλικῇ κόλπῳ δις συνέβη.

Παραδείγματα σεισμῶν καταστρεπτικῶν ἔχομεν πλείστα, ἐξ ὧν τὰ σημαντικώτερα συντόμως ἀναφέρομεν.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Πορτογαλίας, ἡ Λισσαβὼν, καταστράφη ὁλοκλήρως ὑπὸ σειμοῦ, γενόμενου τῇ 1^ῃ Νοεμ. 1755. «Οὐδέποτε, λέγει αὐτόπτης παρατηρητὴς Ἀγγλος, ἀνέτειλεν ὡραιότερα ἡμέρα τῆς 1^ῃ Νοεμ. 1755, οὐδεὶς δ' ἐφ' ἡμερῶν ὅτι ἡ πλουσία καὶ πολυάριθμος αὕτη πόλις ἔθελε μεταβληθῇ ἐντὸς ὀλίγων δευτερολέπτων εἰς σωρὸν ἐρειπίων καὶ πτωμάτων. 60,000».

Τὴν ἡμέραν τῆς καταστροφῆς ταύτης, μετὰ τῆς 9ης καὶ 10ης ὥρας τῆς πρωίας, ἐξακολουθεῖ ὁ ἀνὴρ αὗτος, καθήμενος παρὰ τὴν τράπεζαν καὶ γράφων, ἠσθάνθη, ὅτι ἡ τράπεζα καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς χαρτὰ ἔτρεμον ἑλαφρῶς, πρὶν δὲ λάβω καιρὸν νὰ ἐξηγήσω τὸ φαινόμενον τοῦτο ἠσθάνθη ὁλοκλήρως τὸν οἶκον σειόμενον ἐκ θεμελίων καὶ ἴκουσα συγχρόνως ὑποχρόνιον βρόμον φοβερόν, ὁμοιάζοντα πρὸς ἰσχυροτάτην βροντὴν μακρόθεν ἐρχομένην. Σκεπτόμενος δὲ ἂν πρέπει νὰ ἐξέλθω τοῦ δωματίου ἴκουσα ἑταρὸν βρόμον ἤρθην καὶ πρὸς ἐμπνέοντα ὡς νὰ κατακρημνίζοντο ἅπαντα τῆς πόλεως τὰ οἰκοδομήματα.

«Ὁ οἶκός μου δὲ ἐδείχθη δεινότερα καὶ κατέπεσον

αι όροφαι αὐτοῦ, οὐδὲν δ' ἐγὼ ἔπαθον, διότι τὸ δωμάτιόν μου εὐρίσκειτο ἐν τῇ ἰσογαίᾳ, οὐκ οἱ τοῖχοι φρικώδως διεσπάρησαν. Συγχρόνως δὲ ζόφος φοβερός περιεκάλυπεν ἅπασαν τὴν πόλιν ὑπὸ τῆς κόπης τῶν καταπεσόντων οἰκῶν. Αἰθρῆς βλέπω ἐν τῇ δωματίῳ μου γυναῖκα νεαρὰν καὶ ἡμίγυμνον, κρατοῦσαν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τὸ τέκνον αὐτῆς. Σώζων ἑμαυτὸν, κλέβω νὰ σώσω καὶ τὰ δύο ταῦτα πλάσματα, ἀλλὰ μόλις ἐξήλθον τῆς ὁδοῦ, ἦν εἶχον καλύψει αἱ καταπεσούσαι οἰκίαι, τμήμα τοῦ οἴκου μέγα καταπεσὼν ἐφ' ὧν εὐσε τὴν δυστυχὴ μετὰ τοῦ τέκνου αὐτῆς.

« Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον τὰ δεινὰ ταῦτα, ἐξακολουθεῖ ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ γράφων ὁ ρηθεὶς μάργης, ἀλλὰ καὶ αἱ φρικώδεις τῆς θαλάσσης ἐπιδρομαί.

Εὐρισκόμενος παρὰ τὴν πλατείαν τῆς προκυμίας, ὅπου χιλιάδες ἀνθρώπων εἶχον καταφύγει καὶ δεόμενος γονυκλινῆς, ἠσθάνθην ἕτερον συγκλονισμὸν τοῦ ἐδάφους, ὅστις ἦτο ἰσχυρότατος καὶ ἐπινηγίκε τὴν τελευτὴν τῆς πόλεως κατακρήνισιν.

« Αἰθρῆς ἠκούσθη κραυγὴ ἀπελπιστικὴ: « Ἡ θάλασσα ἐρχεται, ὅλοι ἐχάθημεν » στρέψας τότε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν ποταμὸν Τάγρον, εἶδον αὐτὸν ἐφοκοῦμενον καὶ θαλάσσιον χωρὶς νὰ πνέῃ ἄνεμος. Μέγα δ' ἐκ τούτου ὡς ὅρος ἀποσπασθὲν κύμα ἐπὶ ἔλθε κατὰ τῆς πόλεως μετὰ μεγίστης ὀρμῆς, ἐπανερχόμενον δὲ πρὸς τὴν κοίτην αὐτοῦ κατέπνιξε πλείστους, ἔμει δ' ἐκάλυψε μέχρι τῆς ὁδοῦ. Τότε ἅπαντα τὰ πλοῖα ἐβυθίσθησαν, ἡ δὲ ὥραιο ἐκ μαρμάρου πικνωμαία, εἰς ἣν πολλοὶ εἶχον καταφύγει, κατεπόθη ὑπὸ ρήγματος γινομένου ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ ποταμοῦ.

Σεισμὸς φοβερός ἦτο καὶ ὁ τῆς Φωκίδος τοῦ 1871, ὃν περιέγραψεν ὁ τοῦ Σινταῦ ἀστεροσκοπεῖου διευθυντὴς Ἰούλιος Σμίτ.

Τῇ 20 Ἰουλ. (α' Αὐγ.) τοῦ ρηθέντος ἔτους περὶ τὴν 2 1/2 πρωτὴν ὥραν ἤρχισεν ὁ τρομερὸς κάθετος σεισμὸς, ὑπὸ οὐδενὸς προαγγελοῦ ὑποχρονίου βρόμου. Τὸν πρῶτον τοῦτον συντιναγμὸν παρακολούθησαν περιστροφικαὶ καὶ παλμικαὶ κινήσεις, ὑπὸ τῶν ὁποίων κατεστράφησαν τὸ Χρυσὸν, οἱ Δελφοί, τὸ Ἐνροπήγαδον καὶ μέρος τῆς Ἀμφίσσης. Συγχρόνως δὲ ἀπὸ τοῦ Παργασσοῦ, τοῦ Κόρακος καὶ τῆς Κίρρης κατέπεσον βράχοι τεράστιοι. Συντιναγμοὶ δὲ ἐλαφρότεροι ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, ὅτε τῇ 13/25 τοῦ μηνὸς τούτου, ἕτερος ἐπὶ ἔλθε συγκλονισμὸς καταστρέψας τὰς διασωθείσας τῆς Ἀμφίσσης οἰκοδομὰς. Εὐτυχῶς οὐδὲν ἐπὶ ἀνθρώπων συνέβη δυστύχημα, διότι οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων εὐρίσκοντο ἐν ὑπαίθρῳ, ὅπως θαυμάσῃ τὸ τότε ἐμφανισθὲν βόρειον σέλας.

Καταστρεπτικώτατοι ὑπῆρξαν οἱ σεισμοὶ τῆς Κασσιόπης ἐν Ἰσθμῷ ἐπισημαίνοντες τῇ 4 Μαρτίου 1881 καὶ 28 Ἰουλ. 1883 (ε. ν.), ἰδίως δὲ ὁ δεύτερος κατὰ τὸν ὁποῖον κατέπεσαν 2278 οἰκίαι καὶ 3618 διεσπάρησαν, ἐβυθίσθησαν δὲ 3313 καὶ ἐπληρώθησαν 762.

Ἐπίσης καταστρεπτικώτατος ὑπῆρξεν ὁ σεισμὸς τῆς Χίου ὁ ἐπισημαίνων τῇ 22 Μαρτίου (3 Ἀπριλ.) τοῦ 1881. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτο ὠραιότατη, ὁ πρῶτος δὲ ἐπελθὼν κάθετος συγκλονισμὸς, κατὰ τὸ πρῶτον

δευτερόλεπτον ὑπῆρξεν ἐλαφρὸς καὶ ἀκολούθως ἐγένετο ἰσχυρότατος, δώσας οὕτω καιρὸν εἰς πολλοὺς νὰ ἐξέλθωσι τῶν οἰκῶν τῶν. Ὅλγια τινὰ δευτερόλεπτα μετὰ τὸν πρῶτον συγκλονισμὸν ἐπὶ ἔλθε δεύτερος κραδασμὸς, μετὰ τοῦτον 3ος, 4ος καὶ ἄλλοι, ὅτε ἤρχισαν νὰ καταπίπτωσι τὰ οἰκοδομήματα. Καὶ μετὰ μεσημέριον ἐγένοντο καὶ ἄλλοι συγκλονισμοί, ἅπαντες δὲ συνοδευόμενοι ὑπὸ ἑυποχρονίων βρόμων, οἵτινες ὁμοίαν πρὸς ἐκφυροειδέσιν πολλῶν ἐκατοντάδων τηλεβόλων. Κραδασμοὶ ἐλαφροὶ ἐξηκολούθησαν νὰ γίνωνται ἐπὶ μῆνας μετὰ ταῦτα. Ἐκ τῶν 17,000 οἰκῶν τῆς νήσου κατεκρημνίσθησαν αἱ 14,000, ἐβυθίσθησαν δὲ 3541 ἀνθρώποι καὶ ἐπληρώθησαν 160.

Τὸ ἐλληνικὸν βασίλειον καὶ ἡ Ἀνατολὴ ἀνέκουν εἰς τὰς μάλλον οὐδέιστους τῆς γῆς χώρας, καὶ εἰμὶ βέβαιος ὅτι οὐδέμία παρέχεται ἡμέρα καὶ ἡν νὰ μὴ σεισμοὶ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο αὐτῶν τὸ μέρος. Γινώσκων δὲ ὁπόσων σημασίαν ἔχει διὰ τὴν ἐπιστήμην ἡ ἀναγραφή τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀνατολῇ γινομένων σεισμῶν, φροντίζω ἀπὸ τινῶν ἐτῶν νὰ συλλέγω, μετὰ μεγίστου βεβαίως κόπου, πληροφορίας περὶ τούτων καὶ ἀνὰ πᾶν ἔτος νὰ δημοσιεύω ἐν τῇ περιοδικῇ τοῦ Περίηγητος ἐπετηρίδα τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ σεισμῶν.

Οὕτω κατὰ τὸ ἔτος 1890 συνέβησαν ἐν διαφόροις τῆς Ἀνατολῆς τόποις 114 σεισμοὶ κατ' ἐλάχιστον ὅρον, ἐξ ὧν οἱ ἰσχυρότεροι ἦσαν οἱ τοῦ Αἰγίου, Καρβασσαρά, Ψαρών καὶ Νέας Ἐφέσου.

Κατὰ τὸ 1891 συνέβησαν 142 σεισμοὶ, ἐξ ὧν οἱ ἰσχυρότατοι ὑπῆρξαν οἱ τρεῖς τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ὁ τῆς Χαλκίδος, ὁ τῆς Σμύρνης καὶ ὁ τῆς Θεσσαλίας.

Ἐκ τῆς σπουδῆς δὲ τούτων διεκρίνα 9 σεισμικὰς περιοχὰς, ὅπως ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξαρτήτους:

α.) Τὴν Κορινθιακὴν, ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου ἄχρι Πατρῶν.

β.) Τὴν Φωκικὴν, ἀπὸ τῶν Δελφῶν μέχρι τοῦ Λιδωρικίου.

γ.) Τὴν τοῦ Ἀργινοῦ φθάνουσαν μέχρι Βονιτῆς καὶ Πρεβέζης.

δ.) Τὴν Ἰονικὴν, περιλαμβάνουσαν τὴν δυτικὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς Ἰονίους νήσους.

ε.) Τὴν Βοιωτικὴν, ἀπὸ τῆς Χαλκίδος μέχρι Θηβῶν.

ς.) Τὴν Θεσσαλικήν.

ζ.) Τὴν Κυκλαδικήν.

η.) Τὴν Μικρασιατικὴν, καὶ

θ.) Τὴν Σμυρναϊκὴν.

Ἀπὸ τῆς ἱστορίας δὲ τοῦ ἐλληνικοῦ βασίλειον προέλκει ὑπὸ σεισμῶν ἐσεισθῇ ἡ ἐλληνικὴ χώρα δεινὰτα, ἐξ ὧν ἀναφέρονται οἱ νεώτατοι:

Τῇ 1853 Αὐγ. 18 καταστρέψας τὰς Θέβας.

Τῇ 1858 Φεβρ. 21 καταστρέψας τὴν Π. Κόρινθον.

Τῇ 1861 Δεκ. 26 καταστρέψας τὸ Αἶγιον καὶ Γαλαξίδιον.

Τῇ 1867 Ἰαν. 23 δεινῶς βλάψας τὴν Κεφαλληνίαν καὶ τὴν Λευκάδα.

Τῇ 1871 Ἰουλ. 20 καταστρέψας τὴν Ἀμφίσσον, τὸ Χρυσὸν καὶ Ἐνροπήγαδον.

Τῇ 1886 Αὐγ. 15 μέγας ἐν Μεσσηνίᾳ, καταστρέψας τὰ Φιλιατρά.

Τῇ 1888 Αὐγ. 30 μέγας ἐν Αἰγίῳ σεισμὸς.

Τῇ 1891 Δεκ. 24 μέγας ἐν Θεσσαλίᾳ σεισμὸς.

Τῇ 1893 Ἰαν. 19 καὶ Ἀπρ. 5. Δύο μεγάλοι σεισμοὶ καταστρέψαντες τὴν Ζάκυνθον.

Τῇ 1893 Μαΐου 11. Μέγας σεισμὸς καταστρέψας τὰς Θέβας.

Ὅθεν, κατὰ τὰς ἐρεῦνας ταύτας ἐκ τῶν τελευταίων τῆς Ἑλλάδος καταστρεπτικῶν σεισμῶν, ὁ μὲν τῆς Ζακύνθου ἀνέκει εἰς τὴν Ἰονικὴν περιόχην, ἡς τὸ σεισμολογικὸν κέντρον μετακινεῖται κατὰ μῆκος τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Πελοποννήσου καὶ Στερεῆς Ἑλλάδος, ὁ δὲ τῶν Θηβῶν, εἰς τὴν Βοιωτικὴν (Εὐβοϊκὴν).

Ὁ τελευταῖος τῆς Ζακύνθου σεισμὸς ὑπῆρξεν ἰσχυρότατος, μεταβάλλων εἰς σωρὸν ἑρείπων ὁλόκληρον τὴν πόλιν καὶ πλείστα χωρία, διὰ τῶν δύο ἰδίως ἰσχυρῶν αὐτοῦ συγκλονισμῶν, ἵτοι τοῦ τῆς 19/31 Ἰανουαρίου 1893 καὶ τῆς 5/17 Ἀπριλίου. Ἐπειδὴ ἡ νήσος ἐσειετο ἥδη συχνότερον ἀπὸ τοῦ Ἀγούστου παρελθόντος ἔτους, οἱ κάτοικοι εἶχον συνεισθῇ εἰς τὸν ὑποχρονίον τοῦτον χορὸν καὶ οὐδὲν ἐπίστευον, ὅτι ἦτο ἐλθὼν πάλιν τοιαύτη πανωλεθρία. Τῇ 19/31 ὅμως Ἰανουαρίου δεινὸς συντιναγμὸς περὶ τὴν 5 ὥραν καὶ 45' ἀφύπνισεν τοὺς κατοίκους τοῦ πρωῒνου αὐτῶν ὕπνου· οὗτος συνοδευόμενος ὑπὸ φρικώδους ὑποχρονίου βρόμου καὶ διαρκείας περὶ τὰ 25 δευτερόλεπτα, ἐδείξε χώραν, ἡς ἡ ἀκτὶς ἦτο τοῦλάχιστον 120 χιλιομέτρων. Ὑπὸ τοῦ συντιναγμοῦ δὲ τούτου, ὃν πλείστοι ἄλλοι μαρτυροῦντο, διαρκῶς ἐπὶ μῆνας τὴν νήσον σειόντες, κατεστράφη μέγα μέρος τῆς πόλεως, τελευτῶνως καταστροφὴ δὲν ἐπὶ ἔλθε. Ὁ δεύτερος ὅμως συντιναγμὸς, ὃν τῆς 5/17 Ἀπριλίου ἴσως ἀσθενέστερος τοῦ πρώτου, ἀπεπεράτωσε τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς. Οὗτος ἀρξάμενος περὶ τὴν 7 ὥρ. καὶ 6' τῆς πρωῒας, ὑπὸ φοβεροῦ συνοδευόμενος ὑποχρονίου βρόμου, διήρκεσε περὶ τὰ 30'', καταστρέψας πλείστας οἰκίας τὰς δ' ἐπιλοιπὰς καταστῆναι ἀκατοικήτους. Οὕτω ἐκ τῶν 4500 οἰκῶν τῆς πόλεως 1000 κατεκρημνίσθησαν ἐκ θεμελίων, 2000 πρέπει νὰ κατακρημνισθῶσιν, ὡς ἐπισημαίνονται διαγραφεῖσθαι, 1200 ἔχουσιν ἀνὰ τὴν μέγαν ἐπισκευὴν καὶ 300 μόνον ὀλίγιστάς ἐπαθὼν βλάβας. Ὅστε ἂν δεχθῶμεν ὡς 3000 δραχ. τὴν κατὰ μέσον ὅρον βλάβην ἐκάστης οἰκίας, εὐρίσκωμεν, ὅτι ὑπὲρ τὰ 12,000,000 δραχμῶν ἀνέχονται αἱ ἐν τῇ πόλει μόνον ζημίαι. Πανωλεθρίαν ἐπίσης ὑπέστησαν καὶ ἅπαντα τὰ χωρία τῆς πεδιάδος, ὃνλ. ἅπαντα ἡ χώρα ἡ ἐκ τριτοτεγῶν στρωμάτων συνιστάμενη καὶ μέρος (τὸ νότιον) τῆς ἐξ ἱσιποριτικῆς ἀσβεστολίθου συνιστάμενης ὄρεινῆς σειρᾶς τῆς ἀποτελούσης τὸ δυτικὸν μέρος τῆς νήσου (δῆμος Ν.α.φ.ω.). Τὸ περιέργον δ' εἶνε, ὅτι ἐνῶ ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τῆς νήσου δεινότερα ἐσεισθῇ, ὁ ὄρεινός δῆμος Ἑλατίων οὐδὲν ἢ ἀσθενέστατα ἠσθάνθη τὸν σεισμόν. Ἦσαν δὲ οἱ σεισμοὶ οὗτοι πὸ ἀνέπλοκοι, διότι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων, ἅτινα ἐπὶ τῆς νήσου παρετήρησα, οἱ συντιναγμοὶ ἐνῆργησαν καθέως καὶ κυματοειδῶς, τῶν σεισμικῶν κυμάτων ἐχόντων διεύθυνσιν ἐκ τῶν Α ἢ

ΒΑ πρὸς τὰ Δ ἢ ΝΑ. Καὶ ἐνῶ τελευτῶν οἰκημάτων ἐπὶ ἔλθε καταστροφὴ, εὐτυχῶς ὀλίγιστάς ἐβρηνθήμεν ὑπάρξεις, ἂν καὶ ἡ πόλις σκολιάς ἔχει τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πλείστας τῶν οἰκῶν αὐτῆς ἐκτισμένας ἐξ ἀπελκυμένων λίθων μετὰ πηλοῦ.

Καὶ ὁ τελευταῖος τῶν Θηβῶν σεισμὸς ὑπῆρξεν ἰσχυρότατος καὶ καταστρεπτικώτατος, διότι καὶ ἡ πόλις αὕτη, ἥτις καὶ κατὰ τὸ 1853 ἐξ ὁμοίου κατεστράφη σεισμῷ, κεῖται πλησίον σεισμολογικοῦ κέντρον. Τὸ Βοιωτικὸν πεδίου, ὅπερ κατὰ τὴν τριτογενεὴν περίοδον ἀπετέλει λίμνην, φέρει ὀλίγα σεισμολογικὰ, χωρίζον τὰ τριτογενεῖς στρώματα, ἐφ' ὧν καὶ ἡ πόλις τῶν Θηβῶν, τοῦ ἐξ 100 τετραγ. χιλιομέτρων βαθυπέδου, ὅπερ κάλυπτοισι νεώταται πρὸς χῶδεις. Ἐκ τῶν πληροφοριῶν ἃς ἐπὶ τόπου ἠδυνήθη ἡν νὰ λάβω, ἡ πόλις τῶν Θηβῶν ἤρχισε νὰ δεινῇ συχνότερον ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1892, ἐνταστικώτερον ὅμως ἀπὸ τοῦ Μαρτίου τοῦ τρέχοντος ἔτους, καὶ ἰδίως τὴν νύκτα τῆς 14ης πρὸς τὴν 15ην τοῦ μηνὸς τούτου. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ πόλις ἐτέθη εἰς διαρκὴ χορὸν, τὴν 11ην δὲ Μαΐου περὶ ὥραν 10ην καὶ 2' τῆς ἑσπέρας, δεινὸς συγκλονισμὸς ὑπὸ ὑποχρονίου βρόμου συνοδευόμενος κατέστρεψε τὸ πλείστον τῆς πόλεως, ἄλλας μὲν τῶν οἰκῶν αὐτῆς καταστρέψας, ἄλλας δὲ καταστῆναι ἐντελῶς ἀκατοικήτους καὶ ἐτοιμορρόπους· ἡ κατάστασις τῶν οἰκῶν τούτων εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἂν ἐπὶ ἔλθῃ καὶ δεύτερος συντιναγμὸς, ἅπαντα ἡ πόλις θὰ μεταβληθῇ εἰς σωρὸν ἑρείπων. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ μηχανικοῦ τῆς πόλεως κυρίου Ροῦλὸς ἐκ τῶν 1200 οἰκῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν προαστείων αἱ 1100 ἐντελῶς κατεστράφησαν, ὥστε ἡ ζημία τῶν δυστυχῶν κατοίκων ἀνέρχεται τοῦλάχιστον εἰς 2,200,000 δραχμῶν, ποσὸν μέγιστον διὰ πληθυσμὸν 5,500 κατοίκων. Ἐδείξε δὲ χώραν 102,000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων τοῦλάχιστον.

Ἀλλὰ τίς ἡ αἰτία ἡ ἀπεργαζομένη τὰ δεινὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς, ἅτινα συντοιμώτατα περιγράφωμεν; Μετὰ πολλὰς καὶ ἐπιπόνους ἐρεῦνας διαπιστῶν ἀνδρῶν ἡ γεωλογία ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ τρία διάφορα εἶδη σεισμῶν ὡς ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξαρτήτων (Βλ. Elementis der Geologie von H. Credner, 1891, σελ. 118), τοὺς ἐξῆς:

α.) Τοὺς ἡφαιστειογενεῖς. Οὗτοι σεισοὶ τὴν περιχώρον ἡφαιστειῶν, ἐν παροξυσμῷ εὐρισκόμενων, αἰτίαν ἔχοντες τοὺς ἐν τῇ πόρῳ τῶν πυρρινῶν ὁρέων ἐκρηγνυμένους ἀέρας καὶ ἀτμούς. Αἱ ὑπὸ τούτων δεινόμεναι ἐκτάσεις εἶνε μικραί.

β.) Τοὺς ἐγκατακρημνιστέας. Τὰ ὑπογείως ρέοντα ὕδατα, ἐνεργοῦντα ἐπὶ μακρὸν χρόνον διαλυτικῶς ἐπὶ πετρωμάτων ἀσβεστολίθου, γύψου, μαγνητικοῦ ἁλατὸς καὶ ἄλλων, παράγουσιν ἐν αὐτοῖς μεγάλα ἐγκοίλα, ἅτινα ἐγκατακρημνίζόμενα κατὰ περιόδους, ἀπεργάζονται ἐπὶ τῆς γῆς ἐπιφανείας συγκλονισμοὺς καὶ σειμούς, δεινότερους πολλῶν καὶ

γ.) Τοὺς τεκτονικοὺς, ἢ μετακινήσεως τμημάτων τῆς λιθοσφαιρας. Οὗτοι εἶνε οἱ κυρίως σεισμοί, δεινότες μεγάλως τῆς γῆς ἐπιφανείας ἐκτάσεις καὶ δεινότερας ἐπιφέροντες καταστροφὰς. Τούτους θὰ προσπαθῶ νὰ ἐξη-

γνώσιν συντομώτατα, διότι τοιοῦτοι εἶνε οἱ τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν ἀντιπροσέχοντες δεισμοί.

Οὐδεὶς σχεδὸν τῶν γεωλόγων ἀμφισβάλει πλέον ὅτι τὰ ἀλλήλα τῶν πλανήτων ἡμῶν διατελοῦσιν ἐν διαπύρρῳ καὶ τετακνίῳ (μέρος τοῦλάχιστον) καταστάσει, ἀποτελοῦντα τεράστιον πυρῆνα διδρυγόν (τὸ κεντρικὸν πῦρ ἢ τὴν πυρόσφαιραν), ὃν περιβάλλει φλοιὸς πετρώδης, ἡ λιθοσφαίρα, ἐκουσα πάχος 200 τοῦλάχιστον γεωγραφικῶν μιλίων. Ὡστε τὸν πλανήτην ἡμῶν δυνάμεθα νὰ παραβάλλωμεν πρὸς ὃν ἀλεκτορίδος ἢ πρὸς ἀσὶν πλῆρη μέλιτος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πυρόσφαιρα αὕτη, ὥς ἔχεις ἑνεκα, ἐπαθεῖν ἐν τῇ παρελεύσει μακρῶν γεωλογικῶν αἰώνων βραδυτάτην συστολήν καὶ σμικρυνδὴν κατ' ὄγκον, ἐξακολουθεῖ δὲ καὶ νῦν τοῦτο ἀπαύστως πᾶσιν, διὰ τοῦτο ἡ ταύτην περιβάλλουσα λιθοσφαίρα, ἀναγκασμένη νὰ παρακοιμῇ τὴν σμικρυνομένην πυρόσφαιραν, πτύσσεται εἰς πτυχὰς ἢ ρυτίδας, ὅπλ. σειρὰς ὁρέων καὶ ῥήγνται πολλαχοῦ. Ὡς ὁ φλοιὸς γὰρ σταφυλῆς ξηραίνοντι, προκύπτει τῆς ἀποξηράσεως, καθίσταται πολὺ μεγαλύτερος πρὸς τὸν σμικρυνόμενον σαρκόδι πυρῆνα καὶ ὡς ἐκ τούτου, ὅπως παρακολουθεῖται τοῦτον, ἐξαναγκάζεται νὰ συμπτυχθῇ, οὕτω καὶ ὁ φλοιὸς τῆς γῆς συμπτύσσεται καὶ ρικνύεται καὶ πολλαχοῦ ρήγνεται μέχρι τῶν βαθύτατων αὐτοῦ. Ὡστε ὁ πολλαχῶς συντετριμμένος φλοιὸς τῆς γῆς εὐρίσκεται κατὰ τμήματα ἐν διαρκεί κινήσει, αἱ δὲ σειραὶ ὁρέων εἶνε αἱ πτυχαὶ αὐτοῦ.

Καλοῦνται δὲ αἱ σειραὶ αὗται, ὡς εἶνε ὁ Ἀτμός, ἢ Πίνδος, ὁ Ὑμηττός καὶ τεκτονικαί, διότι ἐν μεγίστῃ εὐρίσκονται ὁρεῖς πρὸς τὴν τεκτονικὴν κατασκευὴν τῆς λιθοσφαίρας. Λέγοντες δὲ οἱ γεωλόγοι τεκτονικὴν ἢ γεωτεκτονικὴν, νοοῦσι τὸν τρόπον καθ' ὃν τὰ διάφορα τὴν φύσιν πετρώματα (πυρογενῆ καὶ ὕδατογενῆ), ἥτοι οἱ διάφοροι λίθοι, συνάπτονται μετ' ἀλλήλων πρὸς κατασκευὴν σφαίρας κοίτης, ὡς συνάπτονται μετ' ἀλλήλων ὅπται πλίνθοι ἢ λελαφευμένοι λίθοι πρὸς κατασκευὴν ὁλοῦ γεφύρας ἢ ἄλλου τινὸς οικοδομήματος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ φλοιὸς τῆς γῆς κατὰ τὴν μακροτάτην ταύτην ρικνωδὴν, τὴν καὶ νῦν ἐπὶ ἀπαύστως ἐξακολουθοῦσαν, διερχομένη πολλαχοῦ ὑπὸ ὀγκύτων καὶ ὁρέων συνήδως πρὸς ὀρίζοντα, σπανιότερον δὲ λοξῶν ἢ καὶ ὀριζωντίων, εἶνε διαμεμελισμένος εἰς διάφορα τὸ μέγεθος τμήματα, ἅτινα πού μὲν βραδυτάτα συνιζάνουσι, πού δὲ συμπτύσσονται, ἢ ἀνορθοῦνται καὶ ἐπικαλύπτουσιν ἕτερα, ἢ κινεῖνται ὀριζωντίως. Τὴν μετακίνησιν ταύτην τῶν τμημάτων τῆς λιθοσφαίρας δυνάμεθα νὰ παραβάλλωμεν περίπου πρὸς τὴν μετακίνησιν τῶν διαφόρων τμημάτων εἰς ἃ κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἔαρος διεργάη ὁ πάρος ποταμῶν ψυχρῶν χωρῶν. Ὅθεν οἱ τεκτονικοὶ δεισμοὶ ἐν γένει εἶνε ἀποτέλεσμα τοιοῦτων βραδυτάτων μετακινήσεων τμημάτων τῆς λιθοσφαίρας, ἅτινα ἀλλὰ ποῦ μὲν γῆς συνιζάνουσι, ἀλλὰ ποῦ δὲ κινεῖνται ὀριζωντίως καὶ ἀλλὰ ποῦ δὲ συμπτύσσονται εἰς ὁρεῖς ὁρέων.

Ἡ γεωλογικὴ σπουδὴ χωρῶν εὐσελῶν καταδεικνύει, ὅτι οἱ τεκτονικοὶ δεισμοὶ εἶνε συνήθεις εἰς

χώρας, αἵτινες, ἀνέκουνται σχετικῶς εἰς νεωτάτας γεωλογικὰς περιόδους, ἐπαθὸν ἰσχυρὰς ἐξάρσεις καὶ συνιζήσεις. Καὶ ἂν μηδὲν ἕτερον γεωλογικὸν φαινόμενον ὑπῆρχε, διδόνον, ὅτι καὶ νῦν ἐπὶ ἀπαύστως χωρεῖ ἡ γένεσις ὁρέων τεκτονικῶν, οἱ δεισμοὶ παρέχουσιν ἐναργεστάτην τοῦτον ἀποδείξιν. Χώραι, ὧν τὸ ἔδαφος ἐπὶ πεδον καὶ ὄρεων (Ρωσία, Β. Γερμανία), οὐδόλως ὑπὸ δεισμῶν πάσχουσιν· αὐτὸ τοῦτο παρατηρεῖται καὶ εἰς χώρας, ὧν τὸ χέρσωμα ἀνέκει εἰς ἀρχαιοτάτας γεωλογικὰς περιόδους.

Κατὰ ταῦτα καὶ οἱ τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας δεισμοὶ παρατηροῦνται ἐπὶ περιοχῶν νεωτέρων γεωλογικῶν διαστάσεων. Ὡς δὲ ἐκ τῶν ἡγεμονικῶν γεωλογικῶν καὶ γεωγραφικῶν ἐρευνῶν καταδεικνύται, αἱ χώραι αὗται ἀνέκουν πάσχοιεν ὑπὸ νεκτονικῶν δεισμῶν, οὓς ἀπεργάζονται μεγάλα μετακινήσεις τμημάτων τῆς λιθοσφαίρας, λαβοῦσαι ἰδίως χώραν περὶ τὰ τέλη τῆς τριτογενεῖς ἐποχῆς. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἡ Ἑλλὰς συνεδέετο μετὰ τῆς Μικρῆς Ἀσίας καὶ τῆς Κρήτης διὰ τῆς κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξαφανισθείσης ἑλλάς νησοῦ αἰτικῆς ἡπείρου, ἥς λείψανα εἶνε αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Τότε ἰόντιον καὶ Αἰγαῖον Πέλαγος δὲν ὑπῆρχον, ἡ δὲ Ἑλλὰς ἀπετέλει ἐνῆλον καὶ ἀνὰ πταμένην χώραν, πλήρη λίμων, ἐν αἷς τὰ καταρρέοντα χειμαρῶδη ὕδατα ἐπιστρώνοντο ἰλόν, ἄμμον, καὶ κρομήλας, ἀποπετρωθείσας δὲν τῇ χρόνῳ εἰς ψαμμόνας, μάρμαρα καὶ κροκαλοπαγῆς πετρώματα. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ἰδίως τὴν μετὰ τὴν διὰ τῆς ἀνέπτυξίν τινος δάσος παρὰ τὸν ὁρίζοντα, δαφνῶν, κύρτων καὶ. ὧν οἱ κορμοὶ ἀπανθρακωθέντες ἐξημερίσαν τοὺς γαϊάνθρακας τῆς Κρήτης, τοῦ Ὀρωποῦ καὶ ἄλλων τόπων, ἔξιναν δὲ τεράστια καὶ περίεργα θηλαστικά, ἥτοι ἐλάφες, ρινοκέρωες, λέοντες, πίθηκοι καὶ. ὧν πολὺτα λείψανα ἐξορυχθέντα ἐν Ηλεκρῷ (παρὰ τὸ Πεντελικόν), εὐρίσκονται ἐν τῇ ὀρυκτολογικῇ τοῦ Πανεπιστημίου μουσεῖο. Τῆς χώρας ταύτης μεγάλα τμήματα συνιζήσαντα βραδέως καὶ καλυπθέντα ὑπὸ θαλάσσης, διεμελίσαν αὐτὴν εἰς χερσονήσους, νήσους, πελάγη, κόλπους, ὅρους καὶ λίμνας.

Ὅθεν οἱ τεκτονικοὶ δεισμοί, οἱ τόσας ἐπὶ τῆς γῆς ἐπὶ ἐπιφανείας ἐπιφέροντες καταστροφὰς, ἀρχικὴν αἰτίαν ἔχουσι τὴν φύξιν ἑνεκα συμβαινουσάν συστολήν τῆς πυρόσφαίρας. Τότε δὲ ὁ πᾶς φλοιὸς τὴν καταστροφικὴν αὐτῶν ἐνέργειαν, δτὰν ἐκλείψῃ ἡ πυρόσφαιρα, ψυχθῇ, ὅπλ. καὶ στερεοποιηθῇ ὁλόκληρος. Τοῦτο ὅμως θὰ συμβῇ μετὰ παρέλευσιν ἀπείρων αἰώνων, ὅτε θὰ ἔχη ἐξαλειφθῇ ὁλόκληρος ἡ ἐπιφάνεια τοῦ πλανήτου καὶ θὰ ἔχη ἴσως ἐκλείψῃ ὁ ἀνθρώπος καὶ σύμπασα ἡ ἐπιλοιπὸς δημιουργία, διότι ἀτμόσφαιρα καὶ ὕδροςφαιρα θὰ ἐξαφανισθῶσιν, ὡς ἐξηφανίσθησαν καὶ ἀπὸ τῆς σελήνης.

Κ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ.

καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις πανεπιστημίου.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ.

Νόρμα

μελῶδες εἰς πράξεις ὅδο. Ἐπὶ Soumet, Belmon-
toῖ καὶ Romani, Μέλους Bollini. Μετάφρασις ἑμ-
μετρος.*

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

Τὰ δώματα τῆς Νόρμας.

Νόρμα, Κλοτίλδη καὶ δύο νήπιοι παῖδες.

- N. Φύγε! ἀπάγαγε τα. Φορτωτὴ τὴν θάαν
Kλ. καὶ τὴν περιπτύξιν των. — Τίς σου τὸ στέργον
φῶδος δεινὸς πρὸς τοὺς υἱοὺς σου ἔραττει;
N. Ἄγνοῶ! ποικίλα πάθη
μὲ κατατρίχουν. Ἐχθρὰν καὶ φίλτρον
ἡ θάα των μ' ἐμπνέει. — Τότε μὲν εὐφροσύνην,
Τότε δ' ὀδύνην. Σπεύδω νὰ τὰ βάλω,
νὰ τὰ συντρίψω. Τὴν ὥραν καταρῶμαι
K. N. καθ' ἡν ἐγένων. — Εὐφῆμαι Νόρμα. — Ὁ ἄλγος!
K. N. Τί ἀντίφασσις — Ὁ! δὲν θὰ μ' ἐννοήσῃς
καλὴ Κλοτίλδη. Ἀνεκλήθην εἰς Ρώμην
K. N. ὁ Πολέων. Θὰ συναπέλθῃς; δὲν λέγει
τί θὰ πράξῃ. Ὁ! ἂν μ' ἐγκαταλίπῃ
φυγῶν κρυφίως. Ἐάν με λησμονήσῃ
K. N. καὶ τοὺς υἱοὺς του — Πιστεύεις σὺ; δὲν θέλω.
πολὺ ὀκλήρῃ θὰ ἦτο
ἡ τοιαύτη ἀμφισβόλια. Προσέρχεται τις
ἢ! κρυφίῃτε (Ἡ Κλοτίλδη ἀπάγει τὰ παῖδια).

ΣΚΗΝΗ Η'.

Νόρμα, Ἀδαλγίδα.

- N. Ἀδαλγίδα,
Aδ. — Καρδία ὁρροῦ. (πρὸς ἑαυτήν)
N. Προχάρε! — καλὴ νεάνις προχάρε,
τί τρέμεις τέκνον; Ἀποκρινέσθῃς τι ἀκούω βάρος
Aδ. Σοῦ κλονεῖ τὸ ὄπλῆος.
Ὅρθόν! ἀπόδεις ὅμως
πρὶν τὸ σῶμανίδον σου ἦθος,
ταῦ πταίστου εἶν' ὁ τρόμος.
Ἐνθάρρυνόν με ὅπως μὲ παρρησίαν
δείξω τὴν καρδίαν.
K. A. Ἐγείρου καὶ λάλει — τί σε ὀλίβει — Ὁ ἔρως.
Μὴ ὀργισθῇς! πόσον δὲν ἠγωνίσθην
νὰ τὸν νικήσω! εἰς μάτην πᾶς ἀγών μου·
κατενικήθην· ἄχ! μάθε ὅτι ὠρκήσθην.
προδοῦσα τὴν πατρίδα καὶ τὸν θεόν μου,
πρὸς ἃν ἐτάχθην ὡς δούλη αἰώνια,
N. νὰ φύγω μετ' ἐκείνου. — Ὁ, τρισαββία.
Τοῦ ἔαρος σου ἦδη
ἐπαράχθη ἡ γαλήνη! πᾶς ὅμως καὶ πότε!
Aδ. Τὸ λάβρον πῦρ ἐν σοί; Ἐν μόνον βλέμμα,
εἰς στεναγμὸς του. Ἐν τῷ θεῷ δάσει.

*) Ἰδε ἀριθ. 36, σελ. 725—728.

δτ' εἰς τὸ θεῖον πρὸ τοῦ βωμοῦ νύχθην.
ἐξαίφνης ἡ προδευχὴ μου·
διεκόπη εἰς τὸ χεῖλος· μεμαγευμένη
ὑπὸ τῆς ὀπτασίας ἐφανταζόμην
τὴν φαινήν του ὄψιν ὡς ἀστέρα.

- N. Ὁ! ἀναμνήσεις,
οὕτω καὶ ἐπὶ τὸ βλέμμα ἀνῆρπαξεν ἐκείνου.
A. N. Πλὴν... δὲν ἀκούεις σὺ. — Λέγε — ἀκούω.
Aδ. Μόνον κρυφίως εἰς τὸν βωμόν
μ' ἐκείνον συννητῶμην
κ' ἐκ λαδρότερον πάντοτε
φλογῶν κατακαύμην.
N. Οὕτω ποτὲ κ' ἐγώ. (μεταξὺ)
A. Μοὶ ἔλεγε συγχῶρα
νὰ δὲ λατρεύω κόρη,
τὴν αἶψαν ἀναπνέων
ὀρίων σου τῶν ἡδέων.
Τὴν πάγχρυσόν σου κόμην
δός μοι νὰ ἀσπασθῶ.
N. Τοιαῦτα λέγων (ἐν τῷ μεταξὺ
κ' ἐκείνος μ' ἐδουλόκει
καὶ ἀναπνέων
πᾶθος προεκάλει.
Aδ. Μὲ κατεκλήν ἡδονικῶς
N. οὕτως ἐθαγγνεύθην (μεταξὺ),
τὸ εὐλαδόν του στόμα
μ' ἐδάπευσεν, ἀσπὴρ φαίδρος
τὸ τακρόν του ὄμμα.
Ἡράσθην! Νόρμα, συγγνώμην,
N. Μὴ κλαῖς κόρη, (εἰς μεταξὺ)
ἢ ἄλλως ἀπωλόμην·
σὺ Νόρμα ἡρώδην μὲ,
σῶσον ἢ φόνευσόν με
κατ' ἐμαυτῆς ἀκόμη
σώτηρ μου σὺ γενοῦ.
Τὰ δάκρυά σου (ἐν τῷ μεταξὺ)
ἐγὼ θὰ πᾶσω
καὶ τὰ ἔρκετά σου
δεσφὰ θὰ θραύσω.
Aδ. Εἰπέ μοι πάλιν
τὸν γλυκερόν σου λόγον
N. ἔλθέ νὰ δὲ περιπτύξῃς,
τὸν ὀδυρμόν σου παῖω,
τοὺς ὀριου σου ἀνακαλῶ
καὶ τὰ δεσφὰ σου θραύω,
ἂν ἦναι ὁ λάτρις σου πιστός
θὰ ζήσῃς ἐντυχίς.
Aδ. Θεὲ μου πάλιν τὸν φαίδρον
ἐνήχησόν μοι τόνον
καὶ τῆς καρδίας τὸν πικρόν
κατεύνασόν μου πόνον·
ὁ ἔρως, λέγεις, θεμιτός,
Ὁ! μὲ ζωογονεῖς
N. ἀλλὰ τίς εἶναι ὁ ἐραστής,
δὲν ἔμαθον ἀκόμη.
A. Ὡς ἔξιναν θὰ τὸν ἀγνοῇς
N. Ρώμην ἢ πατρίς του — Ρώμην!
A. καὶ πᾶς καλεῖται; — Ἰδὲ τὸν.

Σ Κ Η Ν Η Ο'.

Οἱ ἄνω καὶ ὁ Πολλίων.

N. Οὐτός! ὁ Πολλίων.

'Αδ. 'Οργισθὲς!

N. Αὐτός; δὲν εἶπες οὕτως;

'Αδ. Καλῶς ἀκούω; 'Αχ! Naί.

Πολ. 'Ω! συμφορὰ! τί εἶπες!
(πλησιάζων τὴν 'Αδαλγ.)

'Α. N. Πῶς; — Τρέμεις σὺ. Πρὸς τί;

(Συγμῶν τινῶν σιγή. — 'Ο Πολλίων τεταραγμένος. 'Η 'Αδαλ-
γίσα τρέμει καὶ πρὸ τῆς Νόρμας φρυκτούσης).N. 'Ω! διὰ ταύτην ἄπιστε,
τί τρέμεις; τί φοβεῖσαι;
Αὕτη ποδὶς δὲν ἐπταίσε,
ὁ ἐνοχὸς σὺ εἶσαι.
Προδότη τρέμει δι' ἐμὲ
διὰ τὰ τέκνα σου καὶ σέ.'Αδ. Πολλίων! σὺ! ὦ! φρίκη!
Σπεῦσον! ἀπάντα! οὐαί!(Καλύπτει τὸ πρόσωπόν της, 'Η Νόρμα δραστημένη τοῦ βραχί-
ονος της ἀναγκάζει αὐτὴν νὰ τὴν ἀπειλήσῃ)N. 'Υπὲρβας οὐμα τάλαινα
προδότη σκληροτάτου.
Τὸ χεῖλος ἔχει παγερόν
ὡς ἡ πνοὴ θανάτου.
Βίον κλαυθμῶν ἀνάπλεων
καὶ σοὶ παράσκειναι
θρηνοῦσαν θὰ χλευάζῃ
ὡς ποτ' ἐμὲ καὶ σέ.'Αδ. Τί φοβερόν μυστήριον
ὁ λόγος σου ἐμφαίνει;
τρέμω! ἀδύσσοι βράθυρον
ἐνώπιόν μου χαίνει.
Κατανοῶ ἡ τάλαινα
πόσῃ ἡ συμφορὰ μου
ἄμετρα τὰ δεινὰ μου
ἀν μ' ἀπατᾷ οὐκ ἐπὶ.Πολ. Νόρμα μικρὸν κατὰστειλον.
τὰς φλόγας τῆς ὀργῆς σου. γόον
Τῆς δυστυχούς νεάνιδος
τὸν γόνυ καὶ λυπῆσου
τὸ αἶσχος μας πρὸ τῆς ἀγνῆς
νῦν πέπλος ἀς σκεπάσῃ
τὸν πταίστην ἀς δικάσῃ
θεὸς ὁ αὐστηρὸς

'Απίστε!

Π. Παράφρων!

N. Προδόμενον.

Π. Σπεῦσον (πρὸς τὴν 'Αδ.)

'Αδ. — Μακρὰν μου! ἄφες με.
'Η Νόρμα σύζυγός σου.Π. Θὰ γέινω ἰδικός σου.
Σὲ νὰ ἐρᾶμαι ὀφείλω
καὶ ταύτης ν' ἀποδίδω.N. Καλῶς! λαβὲ τὴν καὶ φύγα.
'Απελθε!

'Α. Μὴ. μᾶλλον τελευτᾷ.

N. Naί! μακρὰν! μακρὰν! προδότη
(πρὸς τὴν Π. ζητοῦντα νὰ ἀπαγγέλλῃ τὴν 'Αδ. βίβλ., ἥτις ἀν-
σταται)τῆς τιμῆς καὶ τῶν υἱῶν σου.
Μὴ χαρῆς! Μὴ ἀπολαύσης!
ἔρωτα τὸν βδελυρόν σου.
'Εν θαλάσσῃ, ἐπὶ ἀνέμων
αἰωνίως θ' ἀκούης τρέμων
τῆς ἀρᾶς μου τὰς 'Ερινύδας
μυκωμένας περὶ σέ.Π. 'Υδρυζέ με ἀπατεῶνα (ἀπελπίς)
δὲν φοβοῦμαι τὸν θυμὸν σου.
'Εχω κατὰ τῶν ἀρῶν σου
τὴν ἀγάπην κηδεμόνα.
Δὲν προσμένω ἐκ τῶν θεῶν μου.
ἄλλην μείζω τῶν συμφορῶν μου.
'Αποφράς ἦν ἡ ἡμέρα
καθ' ἣν πρῶτον εἶδον σέ.'Αδ. 'Ω! συγγνώμην! ἂν ἡ ἀθλία
(Γοηπετὴς προσκειμένη τῇ Νόρμα).
τῶν κλαυθμῶν σου εἰμαι αἰτία.
Δάσῃ καὶ ὄρη καὶ μέλας πόντος
θὰ με χωρίζουν τοῦ σὲ προδόντος.
Καταπίνω τὰ δάκρυά μου,
δὲν προσέχω εἰς τὰ δεινὰ μου,
ἀποθνῆσκω, ἂν τὸν πατέρα
τῶν υἱῶν σου κλέψω ποτέ.('Εσθλὴν τοῦ ναοῦ ἀκούεται ἡ ἱερὴ γαλκὴς κινούμενος. 'Η Νό-
μα προσκαλεῖται εἰς θεῖαν. 'Αποθεῖ τὸν Πολ. διὰ τῆς
χειρὸς σημερινῆς αὐτῆς νὰ ἐξέλθῃ. 'Ο Πολλίων ἀπέχεται
μυκνόμενος).

ΠΡΑΞΙΣ Β'.

Σ Κ Η Ν Η Α'.

Τὰ δώματα τῆς Νόρμας.

Εἰς τὸ βάθος ρωμαϊκῆς κλίνης, ἐφ' ἧς καμῶνται οἱ υἱοὶ τῆς
Νόρμας. Δεξιὸν τρέπελα.Nop. (Βιστέρχεται κρατοῦσα λύχνον καὶ ἐγκειρί-
διον. Κάθεται καὶ ἀποθέτει ἐπὶ τῆς τραπέ-
ζης τὸν λύχνον. Εἶναι ὠχρὰ καὶ ἡλαιομένη
τὴν στήν.)
'Ομοῦ κοιμῶνται... καὶ τὴν ἐνοπλὴν μου
δὲν βλέπουν χεῖρα. Μὴ καμῶνς καρδία!
Τί θ' ἀπολαύσουν; 'Αἶ, βασάνους καὶ ἐν
[Ῥόμῃ].'Ονειδισμόν — καὶ τοῦ θανάτου χεῖρον.
Δούλοι τῆς μητρίας τῶν! ποτέ! τί μένει;
[ἐγείρεται]Θάνατος! Naί! τί στέκεις; (προβάδῃ ἐπὶ τῆς)
Δὲν προδίδεις; ριγῶ κλονοῦμαι — ἡ φρίκη
τῆς τριχᾶς μου ἀνορθοῖ. 'Η! παιδοκτόνος![συγκινουμένη]
φιλτάτα φιλτάτα τέκνα! μητρὸς ταλαίνης
παραμυθία, ὧν ὁ ἡδύπνοος γέλωςὡς συγγνώμην θεοῦ παρίστατό μοι.
Κ' ἐγὼ φονεὺς αὐτῶν; Εἰς τί μοι πιαίουν;
[ὁδωπλή]
Πολλίων ὁ πατήρ των. 'Ἰδοὺ τὸ πταῖσμα.
Νεκροὶ μοι εἶναι ἔδην. Νῦν δι' ἐκείνον
ἴσον ἀς δρέψῃ πρὸς ἐμὲ τὸ θρήνον.
'Εμπρός! ('Ορμῇ πρὸς τὴν κλίνην αἶρει τὸ
ἐγκειρίδιον καὶ βάλλει κραυγὴν τρόμου)
ποτέ! εἰν' υἱοὶ μου! υἱοὶ μου!
(τοὺς περιπτύσσεται ἀθυπνισθέντας θρη-
νοῦσα) Κλοτίδην!

Σ Κ Η Ν Η Β'.

Κλοτίδην καὶ Νόρμα.

N. Κλοτίδην! σπεῦσον!

'Ας ἔλθῃ ἡ 'Αδαλγίσα.

Κ. 'Εδῶ πλησίον
Μόνη προδουχομένη, πλανᾶται καὶ κλαίει
[ἀναχωρεῖ]

N. Naί. Τὸ σφάλμα κυρύντω εἰς ἀποθνήσκω.

Σ Κ Η Ν Η Γ'.

'Αδ. Μὲ κράξεις Νόρμα; (μετὰ δέους)
(ἐκπεπληγμένη) κατηφῆ τὴν στήν
ἔχεις καὶ ὠχρὰνN. Ὀχρος θανάτου — ἀθρόαν
τὴν αἰσχύνην μου μάθε. Μίαν παρακλη-
[σίν μου]
μόνον τέλεσόν μοι ἂν μου τὰς παρούσας
συμφορὰς ἐλεῆς καὶ τὰς μελλούσας.
Κ. Πᾶν σοὶ ὑποχνοῦμαι.

N. 'Ομνύεις;

Κ. 'Ομνύω.

N. Πρόσχες — ἡ ἐναγῆς μου
ὑπηρεσία τὸν βωμὸν μαιίνει.
Καίρως νὰ παύσω. Πλὴν ποῦ τὰ δούτηνά μου
νὰ ἀπαγάγω; Εἰς σέ τάφηνω.

'Α. Θέε.

Τί λέγεις Νόρμα;

N. Εἰς τὰς τῶν Ρωμαίων
δικανὰς ἐλθοῦσα. Παράδος εἰς ἐκείνον.
Α. Τίς ὁ σκοπός σου.N. 'Εστὼ σύζυγός σου.
τὸν συγχωρῶ καὶ θνήσκω.

Α. 'Οχι ποτέ.

N. Σ' ὀρκίζω χάριν τῶν υἱῶν τοῦ δέξαι
μετὰ σοῦ παραλάβει τα.
ἄφρονι καὶ προστάτευσέ τα.
Αἰφρὺς καὶ ἀρχὴς δὲν θέλω
τοὺς υἱούς σου ἀς κομῶσι.
Μὴ ἀφῆς σοὶ παραγγέλλω
δούλοι οἱ ἐμοὶ νὰ ζῶσι.
Τὴν καρδίαν μου σπαράττει
ὁ προδότης διὰ σέ.Α. Νόρμα, μήτηρ παμφιλτάτη
εἴ τι μένεις πρὸς ἐμὲ.
λάβε τοὺς υἱούς σου, ποτέ μακρὰν σου
πῶς θὰ ζήσω μὴ ἐλπίδηςN. 'Αλλ' ὀρκισθὲς
Α. Τὴν καρδίαν σου!ὅπως σὺ εὐδαιμονήσῃς.
τὸν σκληρὸν θὰ πλησιάσω
καὶ τοῦ στήθους σου τοὺς πόνους
ὑψηλοὺς θὰ εὐρὼ τόνους.
τὸ ὑπνώττον εἰς τὸ στήθος
φίλτρον τοῦ θὰ ἀναγεννήσῃς.
'Εχὲ εὐσπλαγχνὸν τὸ ἦθος
πάλιν θὰ στραφῇ πρὸ σέ.N. Νὰ προσφύγω εἰς δεῖξαις,
δὲν σ' ἀκούω ἄφες, ποτέ.Α. 'Ἰδε Νόρμα πρὸ τῶν ποδῶν σου
τὰ μικρὰ σου ἀδῶα βρέφη.
Τίς ἀγκάλῃ θὰ τὰ ἐκτρέφῃ
ἂν μὴ φίλτρον μητρικόν;N. 'Α, πρὸς τί μὲ τὸν κλαυθμὸν σου
τὴν θαρροῦσαν ψυχὴν νὰ θρασύης;
εἰς ἐλπίδας, εἰς ἀπολαύσεις;
δὲν πιστεύει ψυχροραγῶν.

Α. 'Α, πεισθῆντί μοι

N. Πῶς νὰ πεισθῶ

Α. 'Εἰ μὲ
Θ' ἀλλὰξ γνῶμην.N. Καὶ σὺ;
Α. Φιλίαν δὲν θ' ἀρνῶμαι,
πρὸς δὲν ποτὲ ἠρώμην.

N. 'Αγνὴ καρδία σπουδάζεις;

Α. Δὲν θέλω νὰ στενάζῃς.
'Αλλὰς θεῶν θνητῶν μακρὰν
μὲ σέ θ' ἀποσυρῶ.N. Naί! νικήσας με δὲς τὴν φαιδρὰν
μορφὴν σου ν' ἀσπασθῶ.N. Α. Naί μέχρι πνοῆς μου ἐσχάτης
φίλη πιστὴ σου θὰ ζήσω.
καὶ ἐν τοῖς κόλποις τῆς φιλάτης
πάντα γῆς δάδον θ' ἀντλήσω.
σὺν σοὶ κατὰ τῆς Μοίρας
τολμώσας αἶρω χεῖρας.
'Εἴθ' ὅσον τῶν παλμῶν μου
τὸ στέργον σου εἴν' ἡχώ.

('Ακολουθεῖ).

ΤΡΕΙΣ ΑΣΤΕΡΕΣ*.

*Εἰρήνη! πλὴν τῆς φωνῆς αὐτῆς ἡ μελωδικὴ ἡχώ
κατηλθεῖ. ἔτι τὰ ὦτά μου ἔστρεψα τὸ βλέμμα ἐν
τῇ αἰφνιδίως γενομένῃ σιγῇ, εὐλαβῶς τέως ἐπὶ τοῦ
ἐδάφους προσηλωμένον. τότε μόνον κατενόησα ὅτι
εἶχον τὸ γόνυ κεκλιμένον καὶ ἠνωμένας τὰς χεῖρας
ἐν ἀσυναισθητῷ ἐνθουσιασμοῦ ἐκστάσει, ὑπὸ τὸν ἥχον
τῆς γλυκείας τοῦ Νυκτείου φάσματος λαλιᾶς, ὥστε ἐν
ὀνείρῳ διαβλέπουσα ἀνεκδιαισθητὴν πρὸ ἐμοῦ τὴν
ἱερὰν τοῦ ἔσχατος ἐκείνου σκηνήν. . . .

*) 'Ἰδε ἐπιθ. 36, σελ. 704 — 707.

Ἰπένισα τὴν Νύκτα· ἦν ἀρήτως θαυμασία ἐν τῇ στιγμή ἐκείνῃ ἡ σοβαρὰ αὐτῆς καλλονή· οἱ ὀφθαλμοί, οὐδόλως νῦν δακρυόντες, ἐξαισίως ἀπῆστραπτον οἶοναι δι' ἐνδομύχου πυρός· ὅπερ ἀνεροίτιζον αἱ ἱλαφρῶς περὶ τῆς ποδῆρους αὐτῆς κόμης τοὺς μελαντάτους βοστρύχους· τῆδε κῆκίσε περσύνουσαι πνοαί. Ἐν δ' ἡ χεὶρ τῆς, χιονοδῶς λευκὴ παρὰ τὴν παμμέλαιναν κόμην ἀνυψομένη, μοι ἐδείκνυε διὰ τοῦ δακτύλου τὸν οὐρανόν, λεπτὸν συγκινήσεως ῥίγος, μυστηριωδῶς τὰ μακρὰ αὐτῆς μέλη διαθεῖν, ἐπέτεινε τὴν συμπαθεῖ ὥχραν τῆς μεγαλοπρεποῦς αὐτῆς μορφῆς.

Δὲν ἐπόλμων νὰ λαλήσω· ἐσεθόμην τὴν ἐπιβήλουσαν ἐκείνην σιγήν, πλήρη τῶν ἐντυπώσεων τοῦ πρὸ μικροῦ ἔτι σεσηθέντος, ἔσματος. Ἀλλὰ τοῦ πόθου ὑπερισχύοντος, ἀκουσίως ἐπέλιπα:

— Πανδῆς κόρη τοῦ ζόφου! ἀλλήσονται ἔτι· εἰπέ μοι, σέ ἐκτεῖνω, τίς ἡ φωτόπλαστος αὐτῇ παρθένος καὶ αἱ ὁμοειδείς σύντροφοι αὐτῆς, πόθεν δι' ἀπέρρουσαν τὰ δύο ἑτερα ἀστράτη δάκρυα, καὶ πρὸς τί, εἰς τριῶν συνωνθέντα, ἐκρυσταλώθησαν οὕτω λαμπρῶς. Ὡ! ὁ νοῦς μου μετ' ἀγίας ἡδονῆς ἱλιγγιᾷ πρὸ τοῦ μυστηριώδους τοῦτου θαύματος, οὗ τὴν ἀρχὴν μόνην μοι ἀπεκάλυψε.

Γλυκὺς στόνος, αὔρας δροσῶδης πνοῆς, ἐκχυθεὶς ἀπὸ τῶν χειλέων τῆς μελανοκόμου γίγαντος καὶ τὸ ὥχρον μέτωπόν μου θωπεύσας, ἐπέπνευσεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἡδύτρομον τῆς συγκινήσεως ἐκείνης ῥίγος ἐν ᾧ τοῦ σπινθηροβόλου βλέμματός της αἱ ἄκτινες, εἰσέδουν βαθύως ἐν ἑμοί. Τότε τὰ ὑψικρύφα τοῦ δάσους δένδρα, κλίνοντα πρὸς ἄλληλας τὰς βαθυπόλλους αὐτῶν κεφαλὰς, ἔχεν ζωηρὸν ψίθυρον θαυμασμοῦ πρὸς τὴν μεγαλοπρεπῆ τοῦ μυστηρίου ἀνάστασιν, καί, οἶοναι ἐπαναλαμβάνοντα τὰς τελευταίας ἐκείνης λέξεις διὰ τῆς θρόνης, αὐτῶν, διηρώτων ἀλλήλα διὰ τῶν βραδείως ἐκπνεόντων ἀσθενεστάτων τόνων της, ὡς ἐγὼ πρότερον τὴν Νύκτα: αἵ τινες αἱ τρεῖς ἀστεροδάκρυα παρθένου, αἱ αἰθερόπλαστοι κόραι τοῦ οὐρανοῦ; . . .

Στιγμὴ μόνῃ βραχεῖα ἤρκεσεν εἰς τὴν γλυκεῖαν τῆς Νυκτός ἐπίπνευσιν, τοὺς δειλοὺς τῶν δένδρων μορμύρους, καὶ τὸ ὥχρον φάσμα ἤνοιξε πάλιν τὰ χεῖλη.

Τότε τὰ δένδρα οἶοναι ὑπὸ στιβαρῆς χειρὸς ἀποχωρισθέντα ἀλλήλων, ἀπαντὰ αὐτοσσιγμῇ ἐστιχώθησαν ἁρδοτενῶς καὶ μετ' εὐλαθεῖς σιγῆς, φοβούμενα μὴ καὶ τὴν ἐλαχίστην τῆς Νυκτός λέξιν ἀπολέσωσι.

— Καὶ πρὸ τῆς κλίνης ἀσθενοῦς, ὡς μὲ χρυσὴν ριπίδα μὲ τὰ ὠραία της πτερὰ νὰ τὸν ριπίξῃ τρυφερὰ τὴν ἄλλην κόρην εἶδα.

Ἐσπερ' εἰς σκότη πρὸ αὐτοῦ ἀκτίνας φευγαλέας ὡς τῆς ψυχῆς τοῦ τὰ ἐντὸς κατεπλημμύρει νοητῶς μὲ φέγγη τῆς ιδέας.

Εἰρήνης ὕπνον ἔχυσεν εἰς τὰ γρηῃπνόν του ὄμμα προσδουκαλιζούσα γλυκὴ ὡς ψάλλον ἄγγελοι ἐκεῖ, εἰς τοῦρανοῦ τὸ δῶμα.

Κ' ἐφώτιδε τὸν ὕπνον του ἐν ὄνειρον ὥρατον. . . . Παράδεισος μαριανθῆς καὶ σκιωδῶν ψυχῶν πληθὺς ἐν μέσῳ τῶν ἀνθέων! . . .

Κ' ἐπόθουν, εὐελπιστῶν χρυσὴν ζωὴν αἰώνων, τῶν πόνων τοῦ ἀπαλλαγεί, νὰ πετασθῇ ἀπὸ τῆς γῆς μέσῳ χρυσῶν λειμώνων. . . .

Ἡ κόρη ἐμειδίσατο ἐγγύς του κελαδοῦσα· κ' ἐν συγκινήσει ἱερᾷ, ἐδάκρυεν ἡ γλυκερὰ τοῦ Παραδείσου Μοῦσα!

Κ' ἐν ᾧ τὴν ὀνίσκουσαν μορφήν τοῦ ἀσθενοῦς ἐμ- [πρὸς της,

ὡς ἡ ἀκτὶς ἀνθος ὥχρον, χρυσὸ ἀπαύγασμα παιδρὸν τοῦ μειδιδμάτος της,

πίπτει τὸ δάκρυ ὡς σπινθηρ βλεμμάτων παρηγόρων . . . ὦ θαῦμα! ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐν παραδείσῳ πτηνὸν ὁρμήσαν ταχυπόρον,

αἶρει τὸ δάκρυ εἰς πτερὰ χρυσὰ καὶ πτερυγίζει· πάλιν τὸ ἥρ' εἰς οὐρανὸν ἐκεῖ ὡς ἀστρὸν φαεινὸν· φεῖ νὰ σπινθηρίξῃ. . .

Τάφιναι ὅπου ἱερὸν τῆς Ἀδελφῆς τὸ δάκρυ ὡς ψυχῆς φάρος σελαγεῖ καὶ τὸ θαυμάζουν ἐν σιγῇ οἱ οὐρανοὶ οἱ ἄκροι.

Χαῖρε, χρυσόπτερον πτηνόν! ὦ τέκνον Παραδείσου! Ἐλπίδος ἐμβλημα γλυκὺ, ὡς σὺ ἐλθοῦσης ἀπ' ἐκεῖ, εἶν' ἡ χρυσὴ μορφή σου,

Εἰς κήπους μακρυνούς πετῶν ὅπου τὸ ἔαρ θάλλει μακρὸν, εὐήλιον, γλυκὺ, ἐπλάσθης ἵνα διαρκῇ Ἐδὲμ μιννῆδικος κάλλος.

Κι' ὡς ἐρόδου στέγμα λαμπρὸν ἐκ τῶν ἀνθῶν ἐκείνων ἔρεῖς τὸ δάκρ' εἰς οὐρανόν, νὰ λούῃ τὸ ἥμα μὲ κρουνὸν εὐλογητῶν ἀκτίνων!

Κ' εἶδον τὴν τρίτην τῶν χρυσῶν Παρθένων· ἀνοίγουν βραχίονας ἁγίους, δύο μορφῆς νεανίδων ὁμοίας εἰς μίαν τῆς περιπτύξιν συνήνου. Θερμὴν πνοὴν ταῖς ἔχυν' εἰς τὰ χεῖλη καὶ τὸ οὐράνιον μειδιδμά της εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀντινακáló· ἰδοὺ! τὴν ἀσπίλον λευκότητά των ἡ λαμπρὴ τοῦ ἐφώτιδε γλυκεῖα ὡς τοῦ βουνοῦ τὴν ἀδύκτον χιόνα ἡλίου φῶς χρυσώνει καὶ ροδίζει.

Ἰπένισον ἡ μία τὴν ἑτέραν εἰς τὴν ψυχὴν ἀλλήλων ἀμοιβαίως εἰσδύουσαι, φαιδρύνουσαι ἡδέως ὡσεὶ ὄνειρον ἰνδαλμα γελόν ἐν τῇ φαντασίᾳ καὶ ὡς τὸ ὄναρ εἰς τὴν εἰσόδῳ τὴν ζωὴν λαμβάνει, οὕτως ἡ μία ἐν τῇ ἄλλῃ ἔζη. . . . Κ' ἐν τῇ ἐκστάσει τῆς ἐνώσεως των πρὸς Οὐρανὸν ἀπέστρεψαν τὸ βλέμμα ὡσεὶ ἐπόθουν, οὕτως ἡνωμένοι πρὸς τὸν Θεὸν ταχέως νὰ πετάσσουν πρὶν ἐπὶ γῆς ἰσχύς τις ἀνθρωπίνῃ θρασεῖα ἀπ' ἀλλήλων τὰς χορίσθ· πρὸς τὸν Θεόν! ὤπειρον κοῖτιν ὅπου εὐρίσκει κέντρον ἰδεώδους ἔρωτος. . . καὶ μετ' Ἐκείνου νὰ συγχωνευθῇ ὅπως μικροὶ μάλλοι νεφῶν πετῶντες, πρὸς τὸ ἐξ οὗ ταπέσπασαν ἀέρας κολοσσιαῖον σύννεφον ἐνοῦνται! Κ' ἐν ᾧ ἰπένισον πρὸς τοὺς αἰθέρας, ὡς χρυσάλις εἰς κρὶν' ἀδελφὰ δύο εἰς ἓνα μόνον ἐπανοοῦντα κλῶνα ἄνω ἡ αὔρα πρὸς τὰ ὕψη στρέφει, κύπτουσι· Αὐτὴ, ἐπὶ τὰ μέτωπά των ἐν ψίχμα οὐράνιον ἀφῆκε. Καὶ τότε ἐν ἀγία συγκινήσει ἐπὶ τῆς γῆς ἐστάλαξεν ἐν δάκρῳ. . . Πλὴν! . . . πρὶν αὐτὴ ν' ἀνεγερθῇ ἀκόμη, ὡς τρέμον φέγγος ἀστραπῆς, ταχέως προσπαλλομένη πτέρυξ τοῦ ἀγγέλου, τὸ αἶρει κ' εἰς τὰ ὕψη ἀποπέτει νὰ σελαγῇ ἐγγύς των δύο ἄλλων! Ὡ! ἄγγελε μὲ σέλας ἐστεμμένε! Ὡ! ἄγγελε! τὸ τέκνον τῆς ιδέας ἐγκλείον πᾶν ἰνδαλματώδες κάλλος: πτερὰ καὶ φῶς, μειδιδμά καὶ λῦραν! πτερὰ γλαυκὰ ν' ἀνέλθουν εἰς τὰ ὕψη, φῶς ἱερὸν νὰ ζωγραφῇ τὸ Θεῖον, μειδιδμά ἀγάπης νὰ ἐγγράψῃ καὶ λῦραν τοὺς παλμούς αὐτῆς νὰ ψάλλῃ, αὐτὰ τὰ τέσσαρα σου δὲν ποθοῦσι κατέχουσαι, ἐν Οὐρανῷ ἀλλήλας ν' ἀσπάζονται τὸ στόμα μὲ τὸ στόμα, ὡς σὺ μὲ τοὺς ἁγίους ἀδελφούς σου; δύο ψυχὰ ἰδανικῶς ἐρώσαι! Ὡ! ἄγγελε! τὸ τέκνον τῆς ιδέας! εἰς τῶν αἰώνων τάργυρῶδες βεῖμα τὸ ἐπὶ γῆς ὑψόθεν προεταλάζον, τὴν γλυκερὰν μορφήν σου μειδιδῶσαν φείποτε κατόπιριζε προσνεύων! Ἰδοὺ ὄντοισι τὸν βλον ἀπαντλοῦντες ἀπὸ τοῦ νάματος τοῦ χρυσορόου, προδεῖδουν τὴν εἰκόνα σου ἐντὸς του, κ' εἰς τὰς μορφὰς μὲ σέλας προσκυπτούσας, ἀπαυγαθῇ τὸ κάλλος σου τὸ Θεῖον! Κ' ἐν σκότει κατερχόμενος λαοραῖος, ὡς νῦν αὐτὸ τὸ δάκρυ τῆς ἀγάπης, ὀδύρεται ἀγνὴ ἐκχυσήμαθ' ὁμιμάτων πλησίον τῆς οὐδύνης ἀγρυπνούντων πρὸς Οὐρανὸν εἰς τὰ πτερὰ σου αἶρε, ἀθανάσιος μάργα νὰ λάμπουν.

Καὶ ψάλλε μ' ἐν θεσπέσιόν σου ἄσμα πρὸς τὸν Θεὸν τοὺς πόνους τοὺς ἁγίους ὅσους μὲ ἐν ὁλόφωτόν σου βλέμμα ἐν τῇ ψυχῇ τῇ συμπαθεῖ διείδες! Εἶθε νὰ εἶχον τὰ χρυσὰ πτερὰ σου, δάκρυ ἀγάπης ἐπ' αὐτῶν νὰ αἶρω! Ὡ! εἶθε νὰ ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας τὴν θεολάτριδα χρυσὴν σου λῦραν!

— Ναι, Νύξ! ἀνκραῖα ἐνθους· εἶθε νὰ ἐκράτεις εἰς τὰς πηχυαίας καλλιδακτύλους σου χεῖρας λῦραν χρυσὴν θεολάτριδα! Ὡ! δι' ὅποιον τότε ἁγίον μολπῶν θὰ ἔχεις ἐν αὐγῇ τὴν ποθητὴν ἀνατολήν τοῦ Θεοφεγγότος σου ἰνδαλματος! ἀλλ' ἐν πρὸ αὐτοῦ, ὡς καὶ νῦν, ἐσιώπας πάλιν, δι' ὅποιον ἱερῶν ἐπίσης μελῳδιῶν θὰ κατεδαυκῆς ἐν τῷ σκότει τὸν γλυκὺν ὕπνον τῶν κεκμηκότων θνητῶν, οἶοναι ἵνα μὴδ' ἐν τῷ λυσιμερίμῳ αὐτῶν ὕπνῳ ἐπιλανθάνωνται Ἐκείνου ἐν θὰ ἔψαλλες, ἀλλ' ἵνα ὑπὸ τοὺς ἤχους τοῦ ὀνόματος Αὐτοῦ ἀποκοιμώμενοι, Αὐτὸν ἐν τοῖς ὀνείροις αὐτῶν ἐκστατικοὶ θεωρῶσιν! . . .

Ὡ! εἶθε, Νύξ, νὰ ἐκράτεις οὐρανόφθογον λῦραν! . . . καὶ ἐν ᾧ σὺ μετάρσιος καὶ τὰς πτέρυγας καὶ τοὺς πέπλους ἐπὶ τοῦ αἰθέρος πανόουσας θὰ παρεδίδεο εἰς τὴν ἁγίαν ἐκστασιν τῆς ὥδης, ἐγὼ, γονυπετῆς ἐν τῷ δάσει σου τούτῳ, ἐπιλανθανομένη τῆς τοῦ ὕπνου ἀναπαύσεως, μεμακροσμένη καὶ τῆς ἐλαχίστης ἡχοῦς τῶν τῆς ἱερῆς ταύτης ὥραν βεβηλόντων συμποσιακῶν ἄσματων ἐν τοῖς πολυθυρούτοις ἀστεσι, νὰ ἐνωτίζωμαι ἄγρυπνος! μανητικῶς δ' ἐμπνεομένη, ν' ἀπηχῶ ἐκαστον τόνον σου τὴν αὐγὴν, ὅτε σὺ, εἰς τὴν ἄλυσαν εὐδαμονίαν σου ἐπανελθούσα, διὰ τῆς σιγῆς ἡδὴ θὰ ἐλτρεύεις τὸ ὑποφώσκον σεπτὸν σου ἰνδαλμα! Ἀλλ' οὐχί! . . . σίγα, Νύξ, σίγα ἔσσει· ἀφίς τὴν ἀνθρωπίνον ψυχὴν νὰ ποθῇ καὶ ν' ἀπολαύῃ τὴν θέαν λῦραν μόνον ἐν τῷ Οὐρανῷ! εὐλογητὴ ἡ σιγὴ σου ἡ τὸν ἐν τῷ ἐπὶ γῆς ἡθικῷ βίῳ γλυκὺ διαγελῶντα ἄγιον τοῦτον πόθον βρυκαλίζουσα!

ΚΟΡΗΝΑΙΑ Α. ΠΡΕΒΕΣΙΑΤΟΥ.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΖΩΙΑ ΜΚΡΑ ΜΕΤΑ ΜΕΓΑΛΩΝ.

Ἐπιζωοτία.

Ὀλίγον μακρὰν τοῦ Δημαρχείου εἰς τὴν ἀγορὰν Γεμῆσ παζὰρ κῶων μελανῶς μετρίου ἀναστήματος μὲ γλυκεῖς ὀφθαλμούς προσπίπτει εἰς τοὺς κατ' ἐκλογὴν διαβάτας, οὓς ἐκλιπκρεῖ διὰ τοῦ τεχνικοῦ γονατισμοῦ, ὅπως ἐκ τοῦ ἀπέναντι ἀρτοπωλείου τῷ χορηγῇ ἄρτος. Παρακολουθεῖται καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων κυνῶν, εἰς οὓς προσφέρει τὴν μεγαλειέταν μερίδα. Ἐγαννῆθη, ὡς ὅλοι οἱ κύνες τῆς ἀγορῆς, ἐν τινὶ γωνίᾳ

*) Ἰδε ἀριθ. 35, σελ. 687--689.

της ὁδοῦ, καὶ ὁμως νομίζει τις, ὅτι ἤκουσε μαθημα-
τα εἰς τὸ τμήμα τοῦ ἱπποδρομίου, ἐνθα διδάσκονται
τὰ κτήνη τοῦ θεάτρου. Τίς ἐδίδαξεν αὐτὸν τὸν σκύ-
λον νὰ ἦνε τόσο φιλόφρων, νὰ μαντεύῃ τοὺς ἀ-
γαθοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ μὴ ἐνοχλῇ τὸν αὐτὸν ἀνθρω-
πον; Ἀγγλος τις ἐκ τοῦ σωματείου τῶν φιλοζώων
θὰ τὸν ἐνηγκαλίζετο καὶ θὰ ἐμούντζωνε δεξιᾷ καὶ
ἀμιστερᾷ τοὺς κατὰ γινόμενους εἰς τοὺς γρίφους τῆς
ἀνατροφῆς.

Ἀγροφύλαξ ὁλομηνός, γυναικὸς εἰς τὴν περιφέρειαν
τοῦ δικῆς τὴν αὐστηρότητα αὐτοῦ, ἔκειτο ἀσθενής εἰς
τὴν σκοπὴν τῶν ἀχπελώνων. Οἱ κλέπτει, γινώσκον-
τες τὴν ἀσθενείαν του, ἐξέλεξαν ἀπὸ τινος νύκτα.
Ὁ κύων, ὁ πιστός του φίλος κεκμηκώς καὶ αὐτὸς ἐκ
τοῦ γήρατος, ἵστατο πρηνὴς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ κυ-
ρίου του. Ὁ κύων ἠσθάνθη τὸν κίνδυνον καὶ δάκνει
ἡπίως—τὸ σύνθημα—τὸν πόδα.—Ἀγωνίεν. Τὸ ζῶον
ἐν τῇ πλῇ κατεβλήθη, ἀλλ' ὁ ἀγροφύλαξ ἐξῆλθε
νικητής· ὁ ἀγροφύλαξ παρητήθη τὴν θέσιν, διότι ἀ-
πώλεσε τὸ πιστὸν του σύντροπον.

Διηγόμηναι ὅτι ὁ Σπένκε ἀναχωρῶν ἐξ Ἀθηνῶν
συναπῆγε καὶ τὸν μικρὸν κύνα, ὃν ὑπερηγάπα. Κατὰ
τὸν πλοῦν ὁ κύων ἔπεσε εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κατὰ
τὸν κινεσιμὸν διὰ πτώσιν ζῶον τὸ ἀτμόπλοιο δὲν
σταμάτη. Αἰφνίς ὁ Σπένκε ρίπτεται εἰς τὴν θάλασ-
σαν καὶ σώζονται ἀμφοτέρω ὑπὸ τοῦ πλοιοῦρχου.

Ὁ κρεωπώλης Δ. ἐξῆλθε τῆς πόλεως νὰ φονεύσῃ
τὸν κύνα, διότι ληστικῶς ἀφῆρε τεμάχια κρέατος.
Διαβάντες ἐπὶ πληρωμῇ ἡγόρασε τὸν σκύλλον. Νιστὰ
παρέλθουσιν ἐξ ἐτῶν ὁ κρεωπώλης μετέβη εἰς τὰ ὀ-
ρεινὰ μέρη πρὸς ἀγορὰν ζώων. Καθ' ὅδον οἱ λησταὶ
ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ, ἔχοντες ὡς πρόσκοπον τὸν
κύνα, ὅστις πᾶντα διεκράνυσε τὴν πρώτην ἀπο-
σίωσιν πρὸς τὸν κύριόν του. Οἱ λησταὶ ἐντρομοὶ ὑ-
πεχώρησαν καὶ ἔκτοτε ὁ δῆμιος τῶν ζώων παρητή-
θη αὐτοῦ τοῦ ἐπαγγέλου καὶ ἀγαπᾷ τὰ κτήνη.

Μεταξὺ Ἑλκασσῶνος καὶ Σερβίων, εἰς τὰ πλευρά
τοῦ Ὀλύμπου ὀλίγον ἄνω τοῦ Σαρανταπόρου, διέρχε-
ται ἡ ἀμαξίτη ὁδός. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπιχω-
ματώσεως ὀγκωδέστατος λίθος, ἐκυλίσθη, κάτωθεν
τοῦ ὁπίου οἱ ἐργάται εὐρισκόν ἄστυλον ἐν καιρῷ βρο-
χῆς· οἱ ἐργάται κακῶς ὑπελύγισον ὅτι τὸ σχῆμα τοῦ
λίθου συνεχίζει διπλοῦν μέγεθος εἰς τὸ ἐνδόν τῆς
γῆς. Αὐστηχῶς καὶ ὁ μηχανικός ἦτο τῆς αὐτῆς γνώ-
μης. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πτώσεως εἰς ἐργάτης, μο-
νογενὴς υἱὸς ἐκ Σιατίστης, ἀσθενὴν ἔκειτο ἐπὶ τῆς
σκιάς τοῦ λίθου καὶ ἐν μέσῳ ὧν τῶν ἀποσκευῶν
τῶν ἐργατῶν· ὁ λίθος ἐκυλίσθη ὀλίγα βήματα, σκε-
πᾶς τὰ πάντα. Ἐπὶ τοῦ λίθου οἱ ἐργάται ἐχάρ-
αζαν τὸ ὄνομα τοῦ ἀτυχοῦς νέου καὶ οἱ διαβαίνοντες
ἐκείθεν μνησθῆναι τὴν τραγικὴν ἱστορίαν οὐχὶ μόνον
τοῦ ἀπαισιόχου νέου, ἀλλὰ καὶ τοῦ κυνός, ὅστις
προετίμησε νὰ ἀποθῇ καθήμενος ὡς ζῶν σῆμα ἐ-
πιτυμίας τῆς μαγικῆς τοῦ σπογγῆς πρὸς τὸν πτωχὸν
κύριόν του. Κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ λίθου ἔτυχε νὰ ᾤ-
μακρύν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης οὐδένα ἠθέλησε

νὰ ἀκολουθήσῃ· οἱ δὲ διαβᾶται ἐξ οἴκου καὶ ἰδίως
οἱ ἐξ ἀποστάσεως στρατιωτικοὶ φύλακες ἔτρεφον
αὐτὸν ἀλλὰ τὸ εὐγενὲς ζῶον ἡμέραν παρ' ἡμέραν
ἐπῆκετο καὶ ἐσθέσθη ἐπὶ τοῦ λίθου, διδάξας ἐπὶ ἐν
ἔτος τοὺς λογικοὺς ἀνθρώπους τί ἐστὶν ἀφροσύνη.

Παρήλθον ἔτη ἔκτοτε καὶ ὅμως οἱ ἐκείθεν δια-
βαίνοντες εἰσι ὑποχρεωμένοι νὰ ἀκούσωσι τῆς ἀφη-
γῆσεως τῶν ἀγωνιστῶν, οἵτινες ἐξ ἀποστάσεως ἔδει-
τον καὶ τι ὀρεκτικὸν εἰς τὸν τορβάν «διὰ τὸν δυ-
στυχισμένον σκύλλον». Ἄμα ἤκουε τὸν κώδιον τῶν
καρβανίων ἀνψόστο καὶ ἐχαίρετα εὐγνωμόνως τοὺς
πάντας· οὐδέποτε ἐγκατέλειπε τὸν λίθον, ἀλλ' ὅτε
ἐπλησίασε τοὺς ἀνθρώπους, φοβούμενος μήπως τὸν σύ-
ρωσι διὰ τῆς βίας. Ἀπεσθέσθη καὶ αὐτὸς καὶ ὑπο-
κάτω τοῦ δένδρου οἱ φύλακες τοῦ σταθμοῦ ἀνῆλθον
διὰ συλλογῆς λίθων τὸν τόπον τοῦ κυνός. Καὶ ἰδοὺ ἡ
γῆμη τοῦ εὐγενέος ζῶου διδάσκει τὰ περίεχα χαρὰ
καὶ λοιποὺς κάλλιον τῶν ἀνθρώπων νὰ ὡσι εὐγνωμο-
ναι πρὸς πάντας. Καὶ ἐάν ποτε ζητήσωσι νὰ διαψεύ-
σωσι τὸ γεγονός, ἰδοὺ ὁ ἄφρωνος λίθος μὲ τὰ ἀρκτικά
ψηφία θὰ διασπλίζει τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν μεγα-
χολίαν πρὸς τοὺς ἐκείθεν ὁδοιποροῦντας.

Ἐσχάτως γειῶναι τις ἐξήγησε νὰ διέλθῃ τὴν συν-
τομιωτέραν ὁδὸν τοῦ Βουνοῦ τῆς πόλεως, τὸ ζῶον πολ-
λάκις ἐδήλωσε ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ προχωρήσῃ. Ἀντὶ
ἀπαντήσεως ἡ μάστιγι ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ὀλίγον
περαιτέρω ἔκειτο χάσμα, διότι εἶχε βρέξει. Αἰφνίς
τμήμα γῆς ἀποσπᾶται καὶ κυλίσσεται ἀμφοτέρω πρὸς
τὸν ὅρακα. Ὁ ἵππος, φέρον βαρὺ ξηλικὸν φορτίον,
ἀπωλέσθη. Ἐσώθη μόνος ὁ ἀνθρώπος· ἀλλ' εἰς οἰκ-
τρὴν κατὰστασιν, ἐκτὸς τοῦ μικροῦ κυναρίου ὅπερ οὐ-
δὲν ἔπαθεν. — Διετελὼν δὲ ἐν ἀπελπισίᾳ ἔνεκα τῆς
ἰσχυρογνωμοσύνης του, εὐγνωμονεῖ εἰς τὸ κύνα,
ὅστις διὰ τῶν φωνῶν του εἰλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν
ὕλοτόμων οἱ ὅποιοι ἔσωσαν αὐτόν. Θὰ ἔπραττε τοῦτο
ὁ ἀνθρώπος ὅπως σφῆτη τὸν κύνα του; Δυστυχῶς τὰ
ζῶα δὲν ὁμιλοῦν.

Οἱ κτινοτρόφοι τῆς Οὐγγαρίας ἔχουν ἰδιαιτέρον
σταῦλον πρὸς σωφρονισμὸν τῶν ζώων καὶ συγκινεῖ-
ται τις βλέπων πόσον ἡπίως καὶ τεχνικῶς διδάσκου-
σιν αὐτὰ εἰς τὴν ὑπακοὴν καὶ ἡμερότητα. Ἐκαστον
ζῶον φέρει ὄνομα καὶ γνωρίζει τὴν θέσιν του, ἡμέρ-
τησιν ὁ ἵππος· πᾶντα ὁ ἵπποκύριος καλύπτει τὴν
κεφαλὴν τοῦ ζῶου μὲ μέλαιναν συνδόνην καὶ τὸν κα-
ταδιζάκει ἐπὶ 24 ὥρας νὰ μείνῃ νήστις. Μένει ἀκί-
νητον τὸ ζῶον εἰς τὴν θέσιν του· ὅποια δὲ ἡ χα-
ρὰ του ὅταν ἀπαλλοτρηθῇ τῆς ποινῆς! Θωπεύει τὸν
δούλον, ὅστις ἀμέσως ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ ζῶον,
τὸ ὅποσον ἀσπάζεται εἰς σημεῖον συμφιλώσεως.
Ἐάν οἱ πλώριοι ἵπποι τῆς Οὐγγαρίας δὲν ἐδι-
δάσκοντο, δυσκόλως θὰ ἠκαλοῦσιν τοὺς ἵπποκύριους
ἐν τῇ ἀτμοσφαιρῇ. Οἱ χωρικοὶ παῖδες τῶν Γερμα-
νῶν φέρουσι ἐν φαίδροτάτῃ τοὺς πελωρίους βόας καὶ
ἵππους εἰς τὴν κρήνην, πλύνουσι τοὺς πόδας αὐτῶν
καὶ στολίζουσι μὲ ἀνθὰ τὰ κέρατά των. Μόνα των
τὰ ζῶα πίνουν μὲ τὴν σειράν τοῦ ὕδατος, χωρὶς νὰ προ-

ξινίσουν ταρχήν καὶ βλάβην· οἱ παῖδες ἐν χορῷ
μειλποῦσιν καὶ τὰ κτήνη ἐν τάξει ἀποσύρονται. Ὁ
χωρικός τῆς Γερμανίας ἐν στιγμῇ μελαγχολίας ἢ ἄλ-
λης τινος πικρίας βλάζει καὶ διηγείται πρὸς τὸν
ἵππον ἢ τὸν βούν του τί ὑπάρξει ὡσεὶ τὰ ζῶον ἠσθάν-
ετο. Τύσιν οἰκειότητα καὶ ἀγάπην δεικνύουσιν πρὸς
τὰ ζῶα, ὡς οἱ παῖδες πλάκας στολίζουσιν καὶ τὸ
μνημὲν, ὅπου ἔθηκαν τὸ πτώμα αὐτῶν. Οἱ Ἀγγλοὶ ζωνη-
ρίων ἐκφράζουσι τὰς συμπληθείας των πρὸς τὰ κτήνη
Ἀγγλίας, θυγᾶντες χωρικοὺς, ἰδοῦσα ὅτι πνίγεται
ἀνὴρ, ῥίπτεται εἰς τὸ ὕδωρ καὶ τὸ διασώζει, ἀλλ' ἡ
βροχὴ ἤλυσσε τὰ ὕδατα καὶ κερροῦται εἰς τὴν κερυ-
φὴν τοῦ μικροῦ λορίσκου. Καὶ ἐκεῖ κίνδυνον διέτρε-
χεν. Οἱ χωρικοὶ ὅμως, ἰδόντες τὴν αὐταπέρησιν τῆς
νεότητος, σπεύδουσιν εἰς σωτηρίαν τῆς· ἐν θριαμβῷ
εἰσῆλθεν εἰς τὸ χωρίον κρητοῦσα εἰς τὰς ἀγκάλας τὸ
ἀνὴρ καὶ πρὸς τμήν τῆς τὰς περιοδικῶν τῶν ἐπαρ-
χίων ἐδημοσίευσεν ποιήματα καὶ τὴν εἰκόνα τῆς εἰς
ὅλας τὰς γωνίας τοῦ μεγάλου αὐτοῦ κρήτους. Διὰ
τὴν καλὴν παραδειγματικὴν ἀναγεννᾶται ἡ φιλοφρο-
νία καὶ πρὸς τὰ ζῶα. Ἢ πρῶτα διὰ τοῦ παῖδος τῶν
Αἰγυπτίων εἶναι ἡ μέγιστη χαρὰ ἐκ τῶν μεγα-
χολικῶν ἀσμάτων των μνησθῆναι ὅτι ἔμελλε
ἐκείνους εἰς τὰς βεῖρας τοῦ Νείλου πρὸς ποτισμὸν τῶν
ζώων. Ἰππεύουσιν τοὺς βόας, ἄλλοι ἐπὶ τῶν νώ-
των των θέτουσιν βέλος χωρὶς τὸ ζῶον νὰ δείξῃ ση-
μεῖον πρὸς τὸν βόα· ὁ χωρικός αἰγύπτιος θάπτει τὸν
βούν καὶ δὲν τρώγει τὸ κρέας του, ἀλλ' οὔτε τὸν τα-
λαίπωρον εἰς τὸ γήρας· οἱ βόρειοι λαοὶ τῆς Εὐρώπης
σκεπάζουσιν τὸν χειμῶνα τὰς φωλεὰς τῶν πτηνῶν ἐν
μὴ κατὰστραφῶσιν, τὰ δὲ πτηνὰ τῶν χειμῶνων διὰ
τῶν κραυγῶν των, καλοῦσι τὴν οἰκοδόμησιν εἰς τὴν
αὐλήν, ἥτις ἀπὸ ἀποθήσῃ τὴν χιτῶνα ῥίπτει αὐτοῖς τα-
κτικῶς τὴν τροφὴν των. Καὶ τὸ τέκνον τοῦ χωρικοῦ
ἐκ τοῦ πρὸς τοῦ πρὸς πρὸς μετὰ προσοχῆς τὸν φι-
λάνθρωπον πρᾶξιν τῶν γονέων του, οἵτινες στρεφόμενοι
πρὸς τὰ τέκνα των ἐξηγοῦσι τὸν ψαλμὸν τοῦ Δαυὶδ
αὐτῶν πτηνῶν τοῦ οὐρανοῦ οὔτε σπεύρουσι ἀλλ' οὔτε θερί-
ζουσιν. Ἐνταῦθα ὅμως ὡς καὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας
οἱ παῖδες κατὰστρέφουσιν τὰς φωλεὰς τῶν πτηνῶν
καὶ πιέζουσι εἰς τὰς χεῖρας των σκληρῶς τὰ νεο-
γνῶ των καὶ τοῦτο πρᾶττουσιν ἐνώπιον τῶν γενέων
των, οἵτινες μόνον τὰ ὀνόματα καὶ τὴν ἡλικίαν τῶν
ποθητῶν των τέκνων γινώσκουσι. Ὅταν δὲ ὁ χει-
μῶν βαρὺς διασκορπίσας τὰ ἀτυχῆ στρουθία, στήνουν
οἱ παῖδες εἰς τὰς αἰλὰς των τὰ δίκτυα τῆς κατα-
στροφῆς ἀντὶ τροφῆς πρὸς τὰ ἀτυχῆ πτηνὰ. Τίς ὁ δι-
δάσκων αὐτοὺς τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὴν τάσιν πρὸς τὴν
σκληρότητα τῆς ψυχῆς των, ἐν μὴ μνημονεύσω τὴν
ζημίαν τῶν ἀπωροτόρων δένδρων ὑπὸ τῆς κάμψης ἐλ-
λείψῃ τῶν μικρῶν πτηνῶν. Οὔτε ἐν τῇ σχολῇ ἀλ-
λ' οὔτε ἐν τῇ νύκτι ἀνψώθη ποτε ἡ φιλοφροσύνη
φωὴ καὶ ὅπερ τῶν πτηνῶν καὶ ζώων ἐν μικροῖ καὶ
μεγάλαι διδάχων τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀποστροφήν
πρὸς τὸ βάρβαρον ἔθος. Ἀλλὰ ἔθνη μοχλοῦσιν πᾶν
τοιοῦτόπως διὰ διηγημάτων νὰ ἐμφυσήσωσιν εἰς τὰ

τέκνα των τὸν οἶκτον πρὸς τὰ ζῶα, ὡς καὶ ἄστυλον
ἵδρυσαν πρὸς ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν τοῦ γήρατος, τὰ
φιλόζωα σωματεία τῆς φιλοφροσύνης σκέπτονται
τῶς ἀπὸ τοῦ ζῶον ἐργάζεται ἀνένυ ἀμοιβῆς δικαιοῦ-
ται νὰ περιθάλπηται καὶ οὐχὶ κύπτων ὑπὸ τὸ βέλος
τοῦ ἀκανονίστου φορτίου καὶ τῆς μάστιγος νὰ θνήσκῃ
τρέμων καὶ πεινῶν τὸν χειμῶνα ἐντὸς τῶν κοπράνων
ὁ ἵππος, ὁ βόας, ὅστις διαυλακίζει ὑπομονητικῶς τὴν
ἀπέραντον γῆν καὶ κινεῖ νυχθημερόν τὴν φορηγὸν
ἀμαξάν. Ἀνω τῶν 40, ἐκτομυρίων λίτρων δαπανᾷ ἡ
Ἀγγλία ὑπὲρ τῶν ζώων χάριν φιλοφροσύνης. Ἀλλα-
χοῦ καὶ οἱ ἀχθοφόροι ἵδρυσαν σωματεία ἀρωγῆς ὑπὲρ
τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος καὶ ἡμεῖς εἰσέτι κυλιό-
μεθα εἰς τὰς οὐρανῶνας τοῦ συρμοῦ καὶ εἰς τὴν κακο-
δικμονίαν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου τοῦ ὁπίου ἡ αἰγλή
ἐξατμίζεται εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ πνευματικοῦ δικα-
στηρίου. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἄλλοτε αἱ πατριαρχικαὶ
παραδόσεις ὑψοῦνται τὰς καρδίας τῶν κατοίκων, δεσ-
πόζει δὲ νῦν ἡ διαμάχη τῆς γυναικός, διότι δὲν ἀφί-
κετο ἐν καλῇ καταστάσει ὁ βόας δι' οὗ ἤθελε περι-
τείλει τὸν ἀπλετόν καὶ χοιραδικὸν λαμόν τῆς. Καὶ
ὁ ἀνὴρ ἀντὶ νὰ γείνῃ κραταλίας ταπεινοῦται καὶ γίνε-
ται πτώμα, ἴσως φρονῶν ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἐκπλη-
ροῦνται οἱ ὅροι τοῦ ἐκπολιτισμοῦ. Τὰ πολυτελῆ ἐν-
δύματα τῆς φιλοκαλίας δέου νὰ φιλοξενῶνται καὶ λεπτὰ
αἰσθηματὰ τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς φιλοφροσύνης· ὁ
Εὐρωπαῖος προσεγγίζων τὰ μέρη αὐτὰ καὶ βλέπων
τὴν χρῆσιν τῶν ὑφασμάτων τῆς πατρίδος του ἐπὶ τῶν
νώτων των κατοίκων σκιρτᾷ. Ἀλλ' ὅταν πλησιάζῃ
τοὺς ἡθοιοὺς τοῦ συρμοῦ δυσανασχέται καὶ σκώπτει
τὴν πλάνην μας. Ἢ λύσσα φονεύει τὸν λυσσῶντα λέ-
γει ἡ παροιμία· ἡ πολυτέλεια ἐξήτμησε ὅλους τοὺς
πόρους τῶν κατοίκων, οἵτινες ἀραιοῦνται ἡμέραν πα-
ρ' ἡμέραν καὶ φθείρονται ἀνευ πατάγου ἐκ τοῦ ἀγῶνος
τῆς ἀπελπισίας καὶ τοῦ πόθου πρὸς τὸν πλουτισμὸν.
Μὴ ζητεῖ τὸν ἐναγκαλισμὸν τοῦ ἀδελφοῦ χριστιανοῦ
καὶ τὴν μέριμναν πρὸς τοὺς πάσχοντας. Ζήτει τὸ μί-
σος καὶ τὴν σκληρὴν ἀδιαφορίαν ὡς ἀπόγονος τῆς
θεότητος τοῦ ὕλισμου.

(Ἀκολουθεῖ).

A. TSIMIS.

ΕΤΑΙΡΕΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Ἑταιρεία τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν.

Καθ' ἣν ἐδόκαμεν ὑπόσχεσιν παρέχμεν ὅδε περίληψιν τῆς
ὁπὸ τοῦ κ. Χρ. Πανταζίδου ἐκφυλιστικῆς πραγματείας ἐν τῇ
Ἑταιρείᾳ τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν «Περὶ τῆς παρ' ἡμῶν παι-
δαγωγικῆς κατὰ τὴν 17^{ην} αἰῶνα».

Ὅτε, εἶπεν ὁ κ. Χρ. Πανταζίδης διὰ τῶν ἐκ τοῦ Βυζαντίου
λογίων ἐκλογῶν νέον παιδαγωγικὸν πνεῦμα ἐν τῇ Ἀσίᾳ εἰσέφητο,
ὀλίγοι παρ' ἡμῶν ἐκαλλίστουν τὰς μεύσας, μικρὰ δὲ καὶ ταπει-
νὰ ἦσαν τὰ ἐλληνικὰ παιδευτήρια καὶ ἐπὶ ἐν καὶ ἡμῶν πει-
*

ρίπου αιώνα οδμήα περί την διδακτικὴν μέθοδον ἐπὶ τῆς μεταβολῇ, διατηρουμένης τῆς τῶν βιβλίων καὶ γράμματα μηχανικῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς περὶ τινος ὁρισμένης γνώσεως ἀσυνειδήτου ἡρώδης. Ἀλλ' ὅτε περὶ τὰ τέλη τοῦ 15' αἰῶνος ἡ τοπικὴ τοῦ Βυζαντίου σύνθεσις ὥρπεν ἑκαστον ἐπίσκοπον ἐν τῇ αὐτοῦ παροικίᾳ φροντίδα καὶ διαπύην τὴν δυνάμεν ποιεῖν, ὥστε τὰ βιβλία καὶ τὰ γράμματα δύνασθαι διδάσκειν, βοηθεῖν δὲ κατὰ δύναμιν τοὺς ἐθέλοντες διδάσκειν καὶ τοὺς μαθεῖν προαιρουμένους, πολλοὶ δὲ τῶν ἡμετέρων μεταβαίνοντες εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἤντλουν ἐκεῖθεν τὰς ἀναγκαίας γνώσεις καὶ μαθήσεις, τότε καὶ ὁ κύκλος τῶν παρ' ἡμῖν σχολῶν ἤρξατο ἐκτείνεσθαι καὶ μεταρρυθμίσεις καὶ βελτιώσεις περὶ τὴν μέθοδον καὶ διδασκαλίαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τε παιδαγωγικῶν παραγελμάτων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων καὶ τῆς ἰκανῆς ἐπιδόσεως τῶν παιδευτικῶν τῆς Δύσεως σπουδῶν σπουδαίνονται εἰσάγοντες.

Πρῶτος δὲ Θεόφελος ὁ Κορυδαλλεύς καὶ τὴν σπουδὴν καὶ διδασκαλίαν τῆς φιλοσοφίας ἐπὶ νέων ἀρχῶν ἐστήριξε καὶ βιβλία ἐμβόδια συνέταξεν οὐκ ὀλίγα, τὸ θεωρητικὸν πνεῦμα τῆς μεθόδου αὐτοῦ καταδεικνύοντα. Καὶ ἀπὸ τῆς διδασκαλίας τούτου, κατὰ τὸν αὐτὸν πατριάρχην Κωνσταντῖνον, ἡ τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς πρόδοσις τῆς μεθόδου ἤρξατο ἐκτείνεσθαι προχωροῦσα βιβλιοθήκῃ ἐπὶ τὰ μέγιστα καὶ τελευτήσασα. Ἀλλὰ συστηματικώτερος παιδαγωγικῆς θεωρίας ἐπίσκοπος ἐν τοῖς φιλοσοφικοῖς φροντισμασὶ καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς τὴν διδασκαλίαν Ἰωάννης Μάνος καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους υἱοὺς Ἀλεξάνδρου Μανουκοβάτου τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων (1630—1709), ὅστις ἐν τοῖς εἰρημνοῖς αὐτοῦ ἐργασίαις πολλὰ περὶ φυσικῆς, ἱκανῆς καὶ πνευματικῆς ἀγωγῆς καταλέγων ἀρίστως ἀναδείκνυται παιδαγωγικῆς.

Ἀναλύσας δὲ ὁ κ. Χρ. Πανταζίδης ἐν ἰκανῇ ἐκτάσει τὰς τοῦ ἔργου αὐτοῦ τοῦ αὐτοῦ παιδαγωγικῆς θεωρίας, διελάσας ἐν συντήρῃ περὶ τῆς μεθόδου τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων κατὰ τὴν προκειμένην ἐποχὴν, εἰπὼν ὅτι καὶ τότε ἦτο ἡ χρῆσις αὐτῆς ἡ ψυχγωγία καλουμένη, ἡ συνήθεια ἐν τοῖς σχολαῖς τῶν βυζαντινῶν χρόνων, οὗσα κυρίως γύμνασμα συνωνυμίας, ἐμπνευσμένης πολλὰκις τῆς ἐννοίας διὰ συνωνύμων ἢ δοκούντων συνωνύμων. Ἀλλ' ἀναπτύξις κατὰ τὴν ἐπόμενον αἰῶνα τῆς φιλοσοφικῆς βασάνου τῶν διδακτικῶν μεθόδων, πολλοί, ἐν οἷς μέγιστος ὁ ἱερομόναχος Ἰωσήφ Μοισιδαῆς (1779), ἀπεδρῶς κατέκριναν τὴν ψυχγωγίαν ταύτην καὶ ἐπήγαγον βαθυκοῦν τὴν τελείαν αὐτῆς καταργήσιν. Ἀκολουθεῖ ἀναπτύξις διὰ βραχέων τὰ περὶ τοῦ κύκλου καὶ τῆς μεθόδου ἐκαστοῦ μαθήματος καὶ περὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων καὶ τῆς γλώσσης αὐτῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, καὶ ἦν ἤρξατο γενικευμένη ἡ δημοδὴς γλώσσα, ἥτις τότε εἶχε πολλοὺς καὶ ἀξιολόγους ἀντιπάλους, κατέδειξε ὅτι κατὰ τὴν 12' αἰῶνα εἰσάχθη ἡ γῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 16' ἑκατονταετηρίδος εἰς τὰς δημοτικὰς τῆς Εὐρώπης σχολὰς εἰσαχθείσης, ἀλλοφρονοῦντος λεγομένης μεθόδου διότι ἀναφέρεται ἐπὶ ἐν τῇ σχολῇ τῶν Ἀθηνῶν τῇ 1673 περὶ τῆς διδασκαλίας ὑπάρχον καὶ πρωτόσχολες, οἵτινες ἐδίδασκον τοὺς μικροτέρους πᾶσι.

Τὰ δὲ περὶ τῆς ἀρχαίας καὶ ἀποτελεσματικῆς λειτουργίας τῶν παρ' ἡμῖν σχολῶν τοῦ προκειμένου αἰῶνος, προσέθηκεν ὁ κ. Χρ. Πανταζίδης, μακρόνως ἐκ δύο ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων, τοῦ μὲν ἐκδομένου τῇ 1660 μηνί Ἀπριλίῳ περὶ τῆς ἐν Ἀρτὶ σχολῆς, τοῦ δὲ κατὰ ἰούλιον τοῦ 1691 περὶ τῆς πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης. Κατὰ τὰς διωρίζοντες εἰς διδασκαλίαν τῶν ἐπιστη-

μονικῶν μαθημάτων καὶ εἰς τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν, ἐπεβάλλετο δ' αὐτοῖς ἀγάπη ἐξ ἰσού πρὸς πάντας τοὺς μαθητάς, ὡρρίζοντο δὲ δύο κλάσεις τοῦ ἐπιστημονικοῦ τμήματος καὶ δύο τοῦ ἐγκυκλοπαιδικοῦ καὶ παιδαγωγικῆς διατάξεις, ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι μέγα ἰσχύον ἐκτρυπτο τὸ παράδειγμα τῶν διδασκάλων ὑπογεγραμμένων νὰ διδάσκωσι θεοσεβῶν καὶ εὐλαβεῖν καὶ ἡθὺν κοσμιότητα.

Ἐκ τῆς συντήριος ἐκτύπης ἀνακεφαλαιώσεως τῆς μελέτης «Περὶ τῆς παρ' ἡμῖν παιδαγωγικῆς τοῦ 12' αἰῶνος», ἐν ἐπιλόγῃ εἶπεν ὁ κ. Χρ. Πανταζίδης, περιτρώως καταφαίνεται ὅτι οἱ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης λόγοι τοῖς τε τῶν ἡμετέρων προγόνων στοιχόντες ἐπιτηδύμασι καὶ ταῖς μελέταις τῶν τῆς Ἑσπερίας σφῶν προδεδειγμένοι, ἔχοντες δὲ συνεργῶς τοὺς μετὰ ἑξῆς ἡγεμονίας πατριάρχας, ἐπισκόπους καὶ προκρίτους ἐπαίρουν φιλοτιμίαν καὶ εὐσυνειδήτως τὴν φῶς τῆς ὑγιᾶς παιδείας καὶ τῆς ἀρετῆς εἰς τὴν ἡμετέραν γένεσιν νὰ ἐξαπλώσωσι καὶ οὕτω συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀναχωρήσασιν τοῦ δένδρου, ὅπερ κατελλήθη καὶ εὐδαίμων ὑπὸ τῶν κατόπιν εὐμαθῶν καὶ ἀφωσιμένων λογίων, τῶν σεμνοτάτων καὶ ἀγιωτάτων θεωρούντων τὴν τῆς νεολαίας ἡμετέρας καὶ κινήσιν παιδεύειν καλλιεργεῖν, ἀγλαῶς καὶ εὐχόμενος ἀποφέρει τοὺς καρπούς.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΚΑ. — Ἡ ΚΑΡΟΛΙΝΑ, ΘΕΩ. Ἡ ΤΟΤΗ, Η. Ε. Ο.

Μεταξὺ τῶν ἔργων, ἅτινα ὁμολογουμένως τιμῶσι τὴν σύγχρονον ἐπιστήμην, βεβαίως οὐκ ἐν δευτέρῳ μοίρᾳ δεῖν νὰ ταχθῇ τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον Sur l'origine du Monde ἔργον τοῦ κ. H. Faye, μέλους τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ τοῦ Γραφείου τῶν Μνηκῶν, γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῆς ἀνωτέρας παιδείας, καθηγητοῦ τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων, κτλ., ἐν ᾧ ὁ σοφὸς ἀνὴρ μετὰ περιστάσεως καλλιστείας, σαφεινῶς καὶ ἐξόχως ἐπιστημονικῶς δυνάμει ἀναγράφει καὶ κρινεῖ τὰς κοσμογονικὰς θεωρίας ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν κοσμογονικῶν ἰδεῶν τῶν πρώτων χρόνων, ἀπὸ τοῦ Μωυσέως καὶ τῆς Γενέσεως, μεταβαίνων δὲ ἐκ τούτων εἰς τὰς κοσμογονικὰς ἰδέας τῶν ἐν Ἑλλάδι φιλοσοφικῶν σχολῶν, ἐνδιατρίβει ἰδίᾳ εἰς τὴν τῶν Πυθαγορείων, ἀναλύει τὸν Πλάτωνα ἐν τῇ Τιμαίᾳ, τὸν Ἀριστοτέλην ἐν τῇ περὶ Οὐρανοῦ, τὸν Κικέρωνα ἐν τῇ Οὐνεϊφ τοῦ Σκηπίωνος, καὶ καταλήγει εἰς τὸν Λουκρήτιον, τὸν Βιργίλιον καὶ τὸν Ὀβιδίον, ἀναλαμβάνων δὲ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν κοσμογονικῶν ἰδεῶν τῶν νεωτέρων καὶ διὰ μακρῶν ἀναλύων τὰς θεωρίας τοῦ Καρτεσιου καὶ τοῦ Νεύτωνος, καταλήγει εἰς τὰς κοσμογονικὰς ὑποθέσεις τοῦ Καντίου καὶ τοῦ Laplace, ὃν ἡ δευτέρα, ὡς γνωστὸν, ἀπετέλει μέχρις ἐσχάτων τὴν τελευταίαν τῆς ἐπιστήμης λέξιν. Ἐντεῦθεν ἀρχεται τὸ καθαρὸς δημοσιονικὸν μέρος τοῦ ἔργου τοῦ κ. Faye, δι' ὃ διατίθεται περί τὸν ἡμῶν τοῦ ἐκ τριακοσίων καὶ πλέον μεγάλων σελίδων συγγραμματος αὐτοῦ, καταδεικνύων τὰς πρὸς τὰς μετὰ τὸν Laplace ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀστρονόμων γενομένας ἀνακαλύψεις, ἀντιφάσεις τῆς κοσμογονί-

κῆς εἰκόνου θεωρίας, ἀντιφάσεις, ὃν ἡ σπουδαιότης ἀναφέρεται εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς περιγραφῆς τῶν δορυφόρων περὶ τοὺς πλανήτας αὐτῶν, ὁποῦ κατὰ μὲν τὴν θεωρίαν τοῦ Ἑξόχου ἐκείνου ἀστρονόμου, θεωρίαν στηριζομένην ἐπὶ τῶν μέχρι τοῦ πλανήτου Οὐράνου (ἡ διεύθυνσις τῆς κινήσεως τῶν δορυφόρων τοῦ ὁποίου δὲν ἦτο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Laplace ἐντελὲς γνωστὴ) ἀσφαλῶν γνώσεων τῆς ἐπιστήμης, οἱ δορυφόροι στρέφονται περὶ τοὺς αὐτῶν πλανήτας καθ' ἡν διεύθυνσιν καὶ οἱ πλανῆται περὶ

1) Περὶ τοῦ ἐν τοῖς πρώτοις μεταξὺ τῶν μεγάλων πνευμάτων τοῦ ὅλου ἀνθρώπου βίου ὄντος τοῦ λόγου, καθήκον ἡμῶν θεωρεῖν ν' ἀναγράψωμεν ἐκ τῆς προκειμένης σπουδαίας περὶ τῶν κοσμογονικῶν θεωρίων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων μελέτης τοῦ κ. Faye τὰ σχετικά πρὸς τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποδόσεως εἰς τὴν ἔξοχον τοῦτον νόον ἀξίας, διότι ἡ πολυπληθὴς ὅσον καὶ ἀσυχρὴ ἐκείνη πρὸς τὴν Ναπολέοντα δῆθεν ἀπάντησις κατὰ τὴν εἰς αὐτὸν παρουσίαν τῆς ἀ' ἐκδόσεως τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Exposition du Systeme du monde» συγγραμματος τοῦ Laplace, κυκλοφοροῦσα μετὰ τὴν ὑπὸ τούτου ἐπικρίσιν τοῦ Νεύτωνος καὶ τὴν εἰς ταύτην ἀπάντησιν τῆς μεταρρυθμῆτος τοῦ Ἀριστοτέλους κ. Barthélemy Saint-Hilaire ἀναγραφῆς δὲ ὑπὸ διαφύλλων ὡς κατὰ τὴν ἐπὶ τῇ προλόγῳ τῆς μεταρρυθμῆτος τοῦ Λουκρήτιου, ἦν ἐπεσφύρηται ὁ κ. Blanchet, ἐξακολουθεῖ διὰ διδασκίαν, ἀδικούσα μὲν τὴν μνήμην τοῦ ἐξόχου ἀνδρός, ζημιούσα δὲ καὶ τὴν ἐπιστήμην ἀνθρωπότητος, διότι βεβαίως δὲν λαίπυσιν οἱ ἐκμαστωμένοι τὴν ὑποθετικὴν ταύτην ἀδυστοκίαν ἀπόκρισιν τοῦ Laplace πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀστηρικτοῦ καὶ ὑπὸ τὰς φάσεις τοῦ ὁριζοῦ λόγου καὶ τῆς ἀληθείας ἐπιστήμης κτυπήματα καταρροῦσης ὀλισπίδας αὐτῶν θεωρίας.

Ἰδὼν τὸ περὶ ὃ ὁ λόγος ἀνέκδοτον. Ὅταν ὁ πολὺς Laplace παρουσιάσας εἰς τὴν στρατηγὴν Βουαπάρτην τὴν α' ἐκδοσὶν τοῦ ἀνωτέρου μηχανοκινήτου ἔργου αὐτοῦ, ὁ στρατηγὴς τῷ εἶπεν: «Ὁ Νεύτων ὡμίλησε περὶ Θεοῦ ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ. Διὰ τὴν ἔξοχον τὴν ἡμετέραν καὶ οὐδαμῶς ἐξόν τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ ἐπ' ἀπείρου. Εἰς ταῦτα ὁ Laplace λέγει ἀποκριθεὶς: «Πολλὰ πρῶτα Ἰππότες, δὲν ἔλαβον ἀνάγκην τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Διὰ τὸν λῆξιν ταύτην, ὁ Laplace ὁ ἀπεκρίθη τὸν Θεὸν ὑπόθεσιν. Ἰδὼν ταῦτα οὕτως εἶπον, ὁ πρῶτος Ἰππότες δὲ ἔσπερον αὐτῶν τὰ νῦν. Ἀλλ' ὁ Laplace οὐδένποτε εἶπε ταῦτα. Ἰδὼν δὲ, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Faye, ἡ ἀλήθεια. Ὁ Νεύτων νομίζων ὅτι αἱ μακροχρόνιαι ἀνομαλίαι τῆς κινήσεως, ὃν τὴν θεωρίαν εἶχεν ὑποτιπώσας, ὁ ἐπείθετο διὰ τοῦ χρόνου τὴν καταστροφὴν τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος, εἶπε πού ὅτι ὁ Θεὸς ὑπογράφει: νὰ ἐπιβελήσῃ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ κακοῦ καὶ ἀναισθητοῦ οὕτως εἶπεν τοῦ συστήματος. Ἡ ἐπιστήμη δὲν εἰσάγει εἰς τὴν ἐκείνην τοιαύτην, ὥστε νὰ εἶνε γνωστὰ αἱ συνθήκαι τῆς μονιμότητος τοῦ πλανητικοῦ ἡμῶν συστήματος. Ἀλλ' ὁ Laplace, ὅστις εἶχεν ἀνακαλύψει αὐτὰς διὰ βεβαίας ἀναλύσεως, ἤδυνετο καὶ ὑπογράφει ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν πρῶτον Ἰππότεν, ὅτι ἐστὶν ἡμῶν ὁ Νεύτων ἐπικαλεῖται τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διόρθωσιν τῆς μηχανῆς τοῦ κόσμου, καὶ ἐπὶ αὐτῇ, ὁ Laplace, δὲν ἔλαβεν ἀνάγκην τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως. Δὲν ἀπεκρίθη δὲ ὅταν ὁ πρῶτος Ἰππότες εἶπεν, ὅτι ἡ ἀλήθεια ἐν ὁρίσμένῳ σημείῳ ἀμεσον αὐτοῦ ἐπέμβασιν.

Ἐν ὑποσημείωσιν δὲ ὁ κ. Faye (ἐν σελ. 132) ἀναφέρει ὅτι παρελάβε παρὰ τοῦ Arago τὴν εἰδήσιν, καὶ ἦν ὁ Laplace, εἰσπαιθεὶς ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὅτι τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο ἐμελλε νὰ δημοσιευθῇ ἐν τῇ βιογραφικῇ συλλογῇ, παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἐκδότου τὴν διαγραφὴν αὐτοῦ. Τῷ ὄντι, ἔπρεπε νὰ εἰληγῇ τοῦτο ἢ νὰ διαγραφῇ. Τὸ δεύτερον, ἦτο καὶ τὸ ἀπλούστερον δυστυχῶς οὐδέτερον τούτων ἐγένετο.

τὴν ἴδιον αὐτῶν ἄξονα, κατὰ δὲ τὰς μετ' αὐτὸν γενομένας ἀνακαλύψεις, ἐν τῇ διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ πλανήτου Ποσειδῶνος διπλασιασθέντι κατὰ τὴν ἐκτασιν ἡλιακῷ κόσμῳ, θεὸν τοῦ λοιποῦ νὰ διακριθῇ δύο διακεκριμένοι πλανητικοὶ χώροι: ἡ ἐσωτερικὴ, ἐν ᾗ οἱ ἀρχαιότερον γνωστοὶ πλανῆται στρέφονται περὶ αὐτοὺς μετὰ τῶν δορυφόρων αὐτῶν ἐκ δυοῶν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ἡ ἐξωτερικὴ χώρα (ἡ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τοῦ Ποσειδῶνος), μᾶλλον ἐκτεταμένη, ἐν ᾗ οἱ δορυφόροι περιφέρονται περὶ τοὺς ἰδίους πλανήτας κατ' ἀντίθετον φοράν, ἵτοι ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς.

Τὴν ἐπίκρισιν τῆς θεωρίας τοῦ Laplace διεξάγει ὁ σοφὸς καθηγητὴς μετὰ τῆς χαρακτηριστικῆς τούτου ἀλιδῶς σοφῆς λεπτοειπίας καὶ ἐξόχου μετρούμενου νῆς. Οὐδεὶς, λέγει, θὰ παραγνωρίσῃ, βεβαίως εἴμυ περὶ τούτου, τὸ αἰδοῦμα ὅπερ μὲν ὠθεῖ εἰς τὴν ἐπικρίσιν ταύτην. Πρόκειται περὶ ἀπλῆς ὑποθέσεως, ἣν αὐτὸς οὗτος ὁ Laplace μετὰ πολλὰς τῆς ἐπιφυλάξεως διετύπωσε, ὁ δὲ συγγραφεὺς τῆς Οὐρανοῦ Μηνιακῆς καίτοι πολὺ ὑψηλὰ, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ὁ ἐλάχιστος ἥθους ἀμαυρώσεως τῆς δόξης αὐτοῦ. Ἐπὶ ἐνᾷ ἡδὴ ὀλίγον αἰῶνα οἱ ἀστρονόμοι ζῶντες ἐν τοῖς πέντε ἀθανάτοις τάμοις αὐτοῦ καὶ ἀγωνίζονται εἰς τὴν ἐκ τούτων ἐξαγωγήν ὠφέλιμον πορίσματος ἢ εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν τῶν γονύμων ἐκείνου μεθόδων. Καὶ ἐάν εἴη ἡ πρόδοσις τῶν παρατηρήσεων ἢ αἱ τῶν τῆς Ἀναλύσεως τῶν ἀπειροστών ἡδελον μεταβάλλει μέρη τινὰ αὐτοῦ, τὸ ἔργον τοῦτο δὲ παραμένει ὡς μία τῶν ὑψίστων ἐκφάνσεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ἀλλ' ἡ Ἐπιστήμη ἔχει τὸ προνόμιον τῆς ἀδιαλείπτου πρόδοσις, δοξάζονται δὲ ἐπίσης τὰ μᾶλλον θαυμασθέντα μεγαλοῦς πνεύματα, ὅταν στηρίζεται τις ἐπὶ τῶν ἔργων ἐκείνων ἢ νὰ υπερβῇ τὰ ὅρια, ἅτινα ταῦτα ἐνόμιζαν ὅτι ἔθεντο.

Ἐν τῇ βάσει τῶν νεωτέρων ἀστρονομικῶν, φυσικοηλεκτρικῶν, γεωλογικῶν καὶ παλαιοντολογικῶν παρατηρήσεων καὶ μελετῶν, περὶ ὧν ἀδύνατον εἶναι τὸ γε νῦν καὶ συντομώτατος νὰ γίνῃ λόγος ἐν ταῖς στήλαις ταύταις, ὁ κ. Faye προβάλλει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κοσμογονικῆς αὐτοῦ θεωρίας, θεωρίας οὐδισθῶς διαφερούσης ἀπασθῶν τῶν προγενεστέρων, αἵτινες κατ' αὐτὸν δεῖν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀπόρροια τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μορφώσεως αὐτῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀτελῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, ἣν ἐν τέλει συνοψίζει εἰς πέντα διπλοῦν, οὕτως τὸ δεύτερον μέρος, ἀναφερόμενον εἰς τὴν γένεσιν καὶ ἡλικίαν τῆς ἡμετέρας Γῆς, ἀναγράφωμεν ἐπὶ λέξει ἔχον ὅδε:

Περίοδος τῆς διαπυρώσεως τῆς Γῆς.

Θερμότης ὠφειλομένη εἰς τὸν τρόπον τῆς μορφώσεως. Ἐν τῇ ὁλοσχερῶς βεβητῇ μάχῃ τὰ συγκεντρικὰ στρώματα διατίθενται κατὰ λόγον τῆς πυκνότητος αὐτῶν. Διαστάσεις σημαντικῶς μείζονες τῶν συγχρόνων περιστερῶν περὶ τὸν ἄξονα πολλὰ βραδυτέρα. Τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι τὸ τοῦ διὰ περιστροφῆς ἐλλειψοειδοῦς, μάλιστα πεπλατυσμένον περὶ τοὺς πόλους τῆς στρεφῆς.

1) Ἐν σελ. 157.

Ὁξειδωσις τῶν ἐν ἐπιπολῇ στρωμάτων, ἐλαττουμένη κατὰ λόγον τοῦ βάθους.

Εὐρεῖα ἀτμόσφαιρα ἐνέχουσα ἅπαν τὸ οὐτὼ παραχθέν ὕδωρ καὶ τὰ παραμεινάντα ἐλεύθερα ἀέρια.

Σεληνιακαὶ πλῆμνυραι τῆς θουστῆς μάζης.

ΠΡΟΩΓΗΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Ἀπόψυξις τῆς σφαίρας.

Σχηματισμός πρώτου στερεοῦ φλοιοῦ· ἀμέσως ἐξάφανισις τῆς φωτεινῆς ἀκτινοβολίας.

Τὰ ὕδατα ἄρχονται κατατιθέμενα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μηχανικὸς καὶ χημικὸς δι' ἀλληλεπιδράσεως τῶν ὑδάτων ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ μετασχηματισμός, ὑπὸ τὴν πίεσιν εὐρείας ἀτμοσφαίρας.

Αἱ σεληνιακαὶ πλῆμνυραι τῆς τεττικυίας μάζης, παρακωλύμενοι ὑπὸ τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ, ἐξαπονοῦσι καὶ τείνουσι ν' ἀφανισθῶσιν.

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Ἀσθενὴς φωτισμός

Ὁφειλόμενος εἰς τὸν γεννώμενον ἥλιον.

Ὁ πᾶν σχηματισθεὶς φλοιὸς παχύνεται βραδέως καὶ σκίζεται. Ἡ ἀσθενὴς πίεσις τῶν ἐσωτερικῶν πλῆμνυρῶν ἀναγκάζει τὴν τεττικυίαν ὕλην νὰ ὑψωθῇ ἐν ταῖς ρωγμαῖς καὶ μάλιστα νὰ ἐκχυθῇ ὑπερῶν τῶν συντρυμιῶν τοῦ φλοιοῦ.

Ἡ θερμικρασία τῆς ἐπιφανείας ἢ τοῦ ἀέρος ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐσωτερικὴν θερμότητα· εἶνε ἢ αὐτὴ ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ μέχρι τῶν πόλων. Δὲν ὑπάρχουσι κλίματα οὐδὲ ἐποχῆι. Τὰ εἰς βᾶθος κείμενα ὕδατα εἶνε θερμὰ καὶ οὐχὶ ψυχρά.

Εὐρεῖα ἀτμόσφαιρα προφύλαττοντα τὴν γῆν ἀπὸ τῆς καταψύξεως. Ἀνώτερα ρεύματα παράλληλα τῇ ἰσημερινῇ. Οὐδεμία ἀνευ βροχίης χώρα· οὐδ' αἰὶν χιονίζει.

Πλῆμνυραι τοῦ ὠκεανοῦ ἀποκλειστικῶς σεληνιακαί.

Πρώται φωτειναὶ ἀκτινοβολίαι τοῦ γεννώμενου καὶ εἰσὶν ἀμρόφου ἡλίου.

Ἡ γῆ φωτίζεται ἀσθενῶς καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν πόλων. Ζωὴ φυτικὴ καὶ ζωικὴ ἀναπτύσσεται ὁμοειδῶς ἐφ' ἀπόδος τῆς γῆς.

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Ἀδύον ἡλιακὸν ὄψος.

Κατ' ἀρχάς, ἡ τε φυτικὴ καὶ ζωικὴ ζωὴ ἐξακολουθοῦσιν ἀναπτυσσόμεναι ὁμοειδῶς ἐφ' ἀπάσης τῆς γῆς.

Ὁ φλοιὸς παχύνεται· ἡ σκότεινὴ θερμότης τῆς γῆς ἐλαττοῦται. Ἡ ἡμερομῖα κίνησις ἐπιταχύνεται. Ὁ ἥλιος μορφοῦται καὶ μεγθύνεται· ἡ γῆ πλανάσκει πρὸς αὐτὸν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, ἡ δὲ διάρκεια τῆς περιφορᾶς αὐτῆς ἐλαττοῦται ταχέως.

Ἡ ἡλιακὴ ἀκτινοβολία ἐντονωτέρα καταστὰς ἀρχεται ἀντικαθίστασθαι τὴν προϊούσαν ἐλάττωσιν τῆς κεντρικῆς θερμότητος.

Ἐν τῇ δευτέρῃ μέρει τῆς περιόδου ταύτης, αἱ ὥραι τοῦ ἔτος ἄρχονται καθιστάμεναι ἀπαισθηταί.

Τὰ κλίματα ἄρχονται διαγραφόμενα καὶ ἐνεργῶς τροποποιούμενα τὸν φάυνον καὶ τὴν χλωρίδα τῆς δευτερογενεῖς περιόδου.

Αἱ σεληνιακαὶ πλῆμνυραι εἶνε ἴδιαι κατὰ τι ἡλαιομέναι διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἡλίου.

ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Ἠλιῶς ἡλιακὸς φωτισμός.

Ἡ συστολὴ τῆς σφαίρας μειοῦται. Ἡ ἐπιδράσις τῆς κεντρικῆς θερμότητος εἶνε ἀνυγμένη εἰς τὸ ἐλάχιστον.

Ὁ ἥλιος ἀφικνεῖται ταχέως εἰς τὸ μέγιστον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ. Ἡ μᾶζα αὐτοῦ παύει πλέον αἰετομένη. Περιβάλλεται ὑπὸ πλῆθους φωτοσφαίρας.

Ἡ γῆ διαγράφει τὴν ὀριστικὴν αὐτῆς τροχίαν.

Ἡ ζωὴ ἀφικνεῖται περίπου εἰς τὸ μέγιστον τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς ἐν τοῖς προϊούσις κλίμασιν.

Ἡ ἀτμόσφαιρα ἀνάγεται περίπου εἰς τὰς συγχρόνους αὐτῆς διαστάσεις.

Πλήρης περιτροπὴ τῶν ὥρων τοῦ ἔτους. Κλίματα ποικίλα καὶ τροπικά. Ποικίλοι πάγοι· ἐναλλάσσουσα τῆς αὐτῶν.

Ὁ τρόπος τῆς καταψύξεως, ὀφειλόμενης εἰς τὸ ψῦχος τῶν πόλων, εἶνε ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ. Ὑποδύκρια ποικίλα ρεύματα διατηροῦσιν εἰς τὰ βᾶθη τῶν θαλάσσιων θερμικρασίαν περὶ τὸ μηδέν.

Ἡ ταχύτερα τοῦ βᾶθους τῶν θαλάσσιων κατάψυξις ὡς ἀποτέλεσμα ἔχει ὑπερῶν πίεσεως τοῦ ὑποδρύκτου φλοιοῦ ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς θουστῆς μάζης· προκαλεῖ τὴν προϊούσαν ἐξαρσιν τῶν ἡπειρῶν, ὑπὸ τὰς ὁποίας ὁ γῆινος φλοιὸς εἶνε ἵπτον παχύς, καὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν σειρῶν τῶν ὁρέων κατὰ μῆκος τῆς γραμμῆς τῆς ῥήξεως.

Ἐμφάνισις τῶν ἀδιαλείπτων χιόνων καὶ τῶν παγίων ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὁρέων.

Τὰ ἀνώτερα ἀτμοσφαιρικά ρεύματα ἀποδιδόντι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἡμισφαιρίᾳ εὐκρινῶς βορειοανατολικὰ καὶ καθίστανται τοπικά. Χόραι ἀνευ βροχίης.

Ἡφαίστεια καὶ φαινόμενα ὀφειλόμενα εἰς τὴν τυχαίαν ἐν τοῖς διαπύροις στρώμασι διεσπασμένην ὕδατος ἢ ὑδρατμῶν ὑπὸ ἀνωτέρων πίεσιν, διὰ τῶν πρὸς τὰ κάτω ὑπανοιγομένων γραμμῶν τῆς ῥήξεως. Ὑποχθινὸς σχηματισμὸς τῆς ἐξογκωμένης καὶ ἐνίοτε ἐκροτούσης λάβας.

Πλῆμνυραι ὁλοσχερῶς σεληνονηλιακαί.

ΤΕΤΑΡΤΟΓΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Ἐλαφρὰ μείωσις τῆς ἡλιακῆς ἐνεργείας.

Ἐξαιρέσει τῆς ἀνεπαίσθητου ταύτης μείωσεως, μᾶλλον ὑπονοουμένης ἢ ἀποδοκιμασίας, ἡ φάσις αὕτη χαρακτηρίζεται ἐκ τῆς ἐξαφανίσεως πάσης κοσμογονικῆς ἐπιρροῆς καὶ ἐκ τῆς ἀποκαταστάσεως

1) Ὁ ἥλιος, κατὰ πρῶτον ἀπὸρ λευκὴ καὶ τοῦ πρώτου φυσικοῦ τύπου, ὡς δύναται τις νὰ συμπεράνῃ ἐκ τοῦ ἀνωθίου ποσῶς τῆς ἐν αὐτῷ ἀποθηκευμένης ἀρχικῆς θερμότητος, εἶνε σήμερον ὀλίγον ὑποκίτρινος, μεταπαῶν εἰς τὸν δεύτερον τύπον (βλ. Ἐβδ. Ἐπιθ. Τμή. Α' ἀριθ. 51, πραγματεία ἐπὶ ῥαφιδῶν τῶν φάσεων τῶν ἀπλανῶν).

ἐντελοῦς ἰσορροπίας καθ' ἀπάσας τὰς διευθύνσεις. Μονιμότης τῶν διαστάσεων τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, μονιμότης τῆς ἡλιακῆς ἀκτινοβολίας, μονιμότης τῆς χημικῆς συστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας, τελευταῖον δὲ μονιμότης τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιδροφῆς καὶ τοῦ σχήματος τῆς γῆς, οὕτινος τὸ πεπλατυσμένον περὶ τοὺς πόλους ἐλαβε τὴν σύγχρονον αὐτοῦ ἀξίαν.²

Τὸ ἐδάφος μόνον δὲν εἶνε ἀπολύτως μόνιμον· ἐξακολουθοῦσιν ἐξισοθετημένοι αἱ βραδεῖαι ταλαντοεῖς κινήσεις τῶν τμημάτων τοῦ γῆινου φλοιοῦ, προερχόμεναι ἐκ τῆς ἀνίσου καταψύξεως τῶν τμημάτων τούτων, τῶν μὲν ἡπειρωτικῶν, τῶν δὲ ὑποβρυχίων, καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων συσσωρεύσεως τῶν διὰ καθιζήσεως στρωμάτων.

Παγετώδης περίοδος τοῦ βορείου ἡμισφαίου συνδεομένη πρὸς τὰς ταλαντοεῖς κινήσεις τοῦ φλοιοῦ. Ἐξισοθετημένη ἐξακολουθούσιν τῶν ἡφαίστειακῶν φαινομένων.

Ἀπὸ πολλοῦ ἡ ζωὴ ἐγκατέλειπε τὰς πολιὰς χώρας, τὰς ὑψηλὰς κορυφὰς καὶ τὰς ἀνευ βροχίης χώρας (ἐρήμους). Βιβνιεύεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπὶ τῶν κατοίκων διακρινόμενων διὰ τῶν κλιμάτων καὶ τῆς διαγραφῆς τοῦ ἐδάφους.

Διατήρησις ἐν τῇ βᾶθει τῶν θαλάσσιων φάυνου ἀναλόγου πρὸς τὸν τῶν προγενεστέρων ἐποχῶν.

Ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἀναφερομένοις δυσὶ πίναξιν, ὧν ὁ δεύτερος μόνον δημοσιεύεται ἐνταῦθα, ὡς ἀμέσως σχετιζόμενος πρὸς τὸ ἡμέτερον θέμα, ἀναγράφεται μεθ' ἀπάσης τῆς δυνατῆς συντομίας, ὡς ἀνατεφαιλῶσις σύμπαντος τοῦ έργου τοῦ κ. Faye, ἡ ὁρτία καὶ ἐπὶ τῇ βᾶθει ἀπαδῶν τῶν μέχρι τοῦδε περὶ τοῦ κόσμου ἀσφαλῶν τῆς ἐπιστήμης γνώσεων σθηριζομένην κοσμογονικὴ θεωρία αὐτοῦ, οὐδιωδὲς διαφέ-

1) Ἡ παγετώδης φάσις δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν ἀπώρριψιν ταύτην. Ὁ βόλος δὲν ν' ἀποδοθῇ ἀπὸ τὴν ἀνεπαίσθητον μεταβολὴν τῆς ἡλιακῆς ἐνεργείας, οὐδὲ εἰς τὰς μακρὰς περιόδους μεταβολῆς τῆς ἐκκρίσεως ἢ τῆς ἐκκεντρότητος τῆς γῆνις τροχίης, αἵτινες δύνανται νὰ παραμείνωσι περιλαμβανόμεναι μετὰ τῶν περιωρισμένων ὁρίων. Ὁρθότερον ἀπέδωκεν ταύτας εἰς τὴν μετακίνησιν θαλάσσιων τινῶν ρευμάτων. Τῶν ὅντι, δι' ἐνὶς βλέμματι ἐπὶ γὰρ τῶν ἰσθμίων βεβαιούται τις πόσον αἱ καμπῆλαι αὐταὶ ἀνυψοῦνται ἐπὶ πλέον ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, συγκινηνομένων εὐρείως μετὰ τῆς Ἀρκτικῆς θαλάσσης, ἢ μετὰ τοῦ Βερηνικοῦ. Ἐν μικρὰς τῆς ἐξαρσεὶς τοῦ ὑποδρύκτου ἐδάφους, μετὰ τῆς Γροιλανδίας καὶ τῆς Νορβηγίας, ἥθελε δικνῶνται ἐν μέτρῳ τὸ ἀπὸ τοῦ πόλου προερχόμενον κατώτερον φυχρὸν ρεῦμα, τὸ ὁρμῶν τῶν τροπικῶν ρεύματα δὲν θὰ ἐφίεροντο πλέον μετὰ τῆς αὐτῆς ἀδυναμίας πρὸς βορρᾶν, αἱ δὲ ἰσθμιοὶ ἡμῶν θὰ ἐλαμβάνον τὴν διάταξιν, ἣν ἔχουσι σήμερον ἐν τῇ Βερηνικῇ. Τῶν ἀνωτέρων δὲ ἀτμοσφαιρικῶν ρευμάτων μὴ μεταβαλλομένων, οἱ εὐρωπαῖοι παγῶνες νῆαν θὰ ἐλάμβανον ἐπέκτασιν, (Ἰ. κοσμομείωσις ἐν σελ. 202). Τὰ περὶ ἐπιδράσεως τῶν ἡπειρωτικῶν ὀγκῶν ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τῶν ἰσθμίων εἰρήσκει ὁ ἀνεγνώστης ἐν τῇ καὶ ἐν τῇ ἡγεμονικῇ ἀριθμῇ σημειωμένη ἰσχυροῦς τοῦ κ. Lilljeholm (ἀριθ. 88 καὶ ἐφεξῆς), τὰ δὲ περὶ ἐπιρροῆς τῶν θαλάσσιων ρευμάτων ἐπὶ τῆς θερμικρασίας τῶν θαλάσσιων ἐν σελ. 93 καὶ ἐφεξῆς.

2) Ἡ γῆ διατήρησε δι' ἀπασὴν τῶν ἀλλοιώσεων τούτων τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς μορφήν, τὴν τοῦ ἐλλειψοειδοῦς διὰ περιστροφῆς, ὀλίγον πεπλατυσμένην περὶ τοὺς πόλους· τὴν πεπεσμένην μετεωρὶκὴν μόνον κατὰ πᾶσιν.

ποῦσα τῆς τοῦ ἀθανάτου Laplace, ἰδίᾳ καθ' ὅσον κατὰ μὲν τὴν ἀρχαιοτέραν (τὴν τοῦ Laplace) ὁ ἥλιος εἶνε προγενέστερος τῆς γῆς, ὡς καὶ τῶν ἀλλῶν πλανητῶν, ἐκρηματίσθαι δὲ αὐτὴν, ὡς καὶ ἐκεῖνοι, διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῆς ὑπὸ μορφήν δακτυλίων περὶ τὸν ἰσημερινὸν τοῦ ἡλίου ἀποσπασθείσης ἀραιᾶς καὶ διαπύρου ὕλης, ἐνῶ κατὰ τὴν τοῦ κ. Faye οἱ πλανῆται ἐκρηματίσθησαν πρὸ τοῦ ἡλίου διὰ συμπίξεως τῆς διαπύρου ὕλης, ἥτις τμηματικῶς καὶ οἰοῦνται ἀνεξαρτήτως τῶν λοιπῶν ἐστρεβλιζέτο ἐν τῇ διαστάσει πρὸ ἀμνημονεῦτων χρόνων.

Ἀλλ' εἶνε δυνατόν ἡ γὰρ νὰ θεωρηθῇ ἡ νεωτέρα αὕτη θεωρία τοῦ κ. Faye ὡς ἡ τελευταία, ὀριστικῶς καὶ οἰοῦνται ἀμετακλήτως λύουσα τὸ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀδιαλείπτως ἀπασχολοῦν αὐτὸν περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ κόσμου ζήτημα; — Ἡ εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀποκρίσιν δὲν φαίνεται ἡμῖν δυσχερὴς σήμερον. Πολλοὶ καὶ ἐν ταῖς στήλαις ταύταις καὶ ἀλλαχοῦ ἀνεγράφη, καὶ ἐκτενίσθη μάλιστα ἀναγραφῆν, οἱ αἱ πρὸς ἐρμηνείαν τῶν γεγονότων ὁλοκλήρως ἐπιστημονικαὶ υποθέσεις — τοιαῦται δὲ δέον νὰ θεωρηθῶσιν πᾶσαι αἱ μὴ ἀντιφάσκουσιν πρὸς τὰς μέχρι ἀσφαλῶς ἐποχῆς τῆς μορφώσεως αὐτῶν ἀσφαλῶς βεβαιωθείσας ἐπιστημονικὰς γνώσεις. Διότι περὶ τῶν λοιπῶν, τῶν μὴ ἐπὶ ταύτης βάσεως σθηριζομένων, οὐδεὶς σπουδαίως δυνατόν νὰ γείνη λόγος — οὐδ' ὁλοκλήρως δέον νὰ θεωρῶνται ὡς ἀπολύτως μόνιμοι, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τοσούτῳ μόνον παραμεινόντι ἐν ἐνεργείᾳ ἐπιστημονικαὶ υποθέσεις ἢ θεωρίαι, ἐφ' ὅσον δύνανται νὰ ἐρμηνεύσιν ἀδιάσπαστα ἐκάστοτε ἀναφαίνόμενα τῆς ἰδίας αὐτῶν τάξεως γεγονότα, μετατιθεῖνται δὲ εἰς τὰς ἐν ἐφεδρείᾳ οὕτως εἰπεῖν ἐπιστημονικὰς υποθέσεις καὶ ἐξετάζονται τότε πλέον ἀπὸ ἀπόψεως καθαρώς ἱστορικῆς, ὅταν παρὸν διασθῶσιν ὁμοτάγῃ γεγονότα, ἅτινα διὰ τούτων δὲν δύνανται νὰ ἐρμηνευθῶσιν ἐπαρκῶς. Τοῦτο διδύσκει ἡμᾶς σύμπασα ἡ ἱστορία τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας.

ΗΛ. Γ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΠΑΡΑΙΣΤΑΣΕΩΣ — Η Δοña Juana τοῦ "ΑΒΟΛ" — ΧΑΡΑΝΑ.

Τὸ δράμα τοῦ Ἑλληνίδα μὲν μίτρα, Ἰταλὸν δὲ πατέρα σκάντος Ἀλεξάνδρου Παρῶδη Dona Juana ἐδίδαξεν ἡ Παλλακὴ-Κοιμῶν καὶ ἐν Λονδίῳ, ὅτε αὕτη σείραν παραστάσεων ἐν αὐτῷ ἔδωκεν, οἱ δὲ Λονδῖνοι καὶ τοῖσι τῆς Denise, τῆς Adrienne Lecouvreur καὶ τῶν Effronies ἐκρηγοῦντες αὐτό, οὐδα-

1) Αἶαν πῶθεν εἶνε, χρόνον καὶ χώραν ἐπιτρέποντων, νὰ πραγματευθῶμεν προερχόμεναι τὴν ζήτησιν τοῦ κατακρημνιστοῦ τῶν γνώσεων ἡμῶν οὐρανῶν σωμάτων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τελευταίων δεδομένων τῆς ἐπιστήμης, σθηριζόμενοι, ὡς πάντοτε, ἐπὶ τῶν μέχρι τοῦδε ἀσφαλῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐγνωσμένων, ἰδίᾳ δὲ ἐπὶ τῆς περὶ τούτου ἐν τῇ προκειμένῳ ἐργῇ μελέτης τοῦ κ. Faye.

μῶς ὅμως ἀπέστρεψαν ἀπ' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον. Ἡ-
πανερχόμενοι ἐπ' αὐτοῦ, πρῶτονθεν τοῦτο ὡς
σημειώσαμεν ὅτι ἡ *Dona Juana* ἀπασχολήσασα τοὺς
κριτικὰς τοῦ θεάτρου ἐπ' ἱκανόν, ἀνεγρῆται νῦν
ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ ἱστορικοῦ. Ὡς εἶπομεν ἐν τοῖς
περὶ τοῦ ἔργου ἐν προτέρῳ ἐπιθεωρήσει, ὁ κ. Πα-
ρόδης βάζει τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ δράματος ἔθνος
τὰ ὑπὸ τοῦ Hillebrand δημοσιευθέντα ἐν τῇ «*Επι-
θεωρήσει τῶν Λύω Κόσμων*» (1 ἰουν. 1869), ἀπερ-
καὶ ἀνέλυνεν ὁ τοῦ ἐπιφανοῦς τοῦτου περιοδικοῦ συγ-
γραφέας κριτικὸς Hillaigue ἐπὶ τῇ διδασκαλίᾳ
τοῦ ἔργου τοῦ ἐλλανοῖταλου ποιητοῦ. Ἀλλὰ τὴν ἀ-
φήγησιν ταύτην νεώτεροι ἱστορικοὶ ἐρευνᾶν ἀλλοιοῦ-
σιν. Ἐν τῇ *Revue Pyréenne* δημοσιεύθη περίληψις
ἐν δυοῖν ὑπόθεσις ὑπὸ τοῦ κ. Desdèvises de Dezert,
παραγματοῦ ἱσπανοῦ συγγραφέως, τοῦ Rodriguez
Villa, ἄλλως τὰ αἰτία τῆς παραφροσύνης τῆς Ἰωάν-
νης ἐκτεθεῖσα. Ἡ Ἰωάννα ὑπανδρεύθη κατὰ τὸ δέ-
κατον ἔβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῆς τὸν φιλιππον
τῆς Αὐστρίας, τὸν ὁμοίωτον πρίγκιπα τοῦ χρι-
στιανικοῦ κόσμου. Οὗτος κατέστησεν αὐτὴν δυστυ-
χή, καίτοι ἐπέβη οὐδαμῶς ἐπ' αὐτὴν ὡς ἀνὰ αὐτὴν.
Ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ μετὰ δύο ἔτη, αὐτὴ οὐδα-
μῶς ἐνδοῖ ν' ἀποσπασθῇ τοῦ πτώματος αὐτοῦ, ἐδυ-
ρεν αὐτὸ περὶ τὴν Καστίλιν καὶ ἐνέκλεισθη παρὰ
τὸν τάφον ἐν τῷ σκοτεινῷ πύργῳ τοῦ Tordesillas. Ἀ-
πώλεσεν ἀλλοῦς τὸ λογικόν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ
τῶν ἡετομεριῶν τῶν ἐκείνων ἐπισημασμένων τελε-
τῶν, ὧν προέβη. Ἀλλ' ἐξ ἡν ὡς ὁρατοῦ ἡ
ἀσθένεια αὐτῇ οὐχὶ δὲ νὰ ἐπιταθῇ, εἰ μὴ φθόρος
κατέβη τοῖς περὶ αὐτὴν περὶ ἀνακτιδῶς τῆς
ἐκείνης. Εἰς τοῦτο δὲ προσθετόν ὅτι κατὰ τὴν ἐπο-
χὴν ταύτην ἡ παραφροσύνη δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς ὁλι-
θάρων γεγονός, ἀξιὸν τοῦ οἴκου καὶ τῶν φροντιστῶν
πάντων, ἀλλ' ὡς τιμωρία τῆς τοῦ Θεοῦ, ἡντινα ἐδὲν
νὰ ὑπομείνῃ καρτερικῶς ὁ παθὼν μέχρι θανάτου.
Πολλὰς δὲ ἐνέπνευεν τῷ κ. Κατὰ τὸν Rodriguez
Villa λοιπὸν ἡ γερμανικὴ ἐκδοσις τοῦ ἱστορικοῦ τῆς
παραφροσύνης τῆς Jeanne-la-Folle οὐκ ἔστιν ἀκρι-
βής, διότι ἡ παραφροσύνη αὐτῆς δὲν προήλθεν ἐξ
ὧν αὐτὴ ἀναφέρει λόγων, ὅτι βίβη καθεύχον ἐπὶ
ἐννέα καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἡ δυστυχὴς γυνὴ,
ἡτις οὕτω ἐγένετο παραφρὼν κατὰ τὸ τέλος τοῦ
βίου αὐτῆς, παραταθέντος μετ' ὅλα ταῦτα ἔτος
τοῦ ἐξικοσμοῦ ἔκτου ἔτους. Ὁμολογούμεν δὲ ὅτι ἡ
τελευταία αὐτῇ ἀφήγησις ἐστὶ δραματικώτερα, ὁ δὲ
κ. Παρόδης ἀκολουθῶν αὐτῇ ἐν γυνῇ ἡ ἐν ἀ-
γνοίᾳ τοῦ συγγραφέως τοῦ Villa οὐδαμῶς ἀξίος
μορφῆς τυγχάνει ὡς Ἀμφισβητήσεως ὑπαρχούσης
περὶ ἱστορικοῦ γεγονότος ὁ δραματικὸς δύναται ν'
ἀκολουθῇ τῇ κρείττειν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ
ἀφήγησις.

Ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν ἡ *Dona Juana* ἐδιδάχθη ὑπὸ
τοῦ Οἴκου τοῦ Μολιέρου καὶ ἐν Λονδίῳ πρὸ τῆς
ἐκείθεν ἐπανόδου αὐτοῦ, ἐδιδάχθη δὲ τῇ ἐπισύρῃ
τῆς διδασκαλίας τοῦ Hamlet ὑπὸ τοῦ ἐξοχου τραγ-
δοῦ Mounet-Sully, ὅστις προὐκάλει συζητήσεις ἐν
Λονδίῳ ἐπὶ τῇ ὑποκρίσει αὐτοῦ ἐν τῇ ὑποδύσει τοῦ
σχήματος τοῦ δανοῦ πρίγκιπος. Ἐπὶ τοῦτ' ὁ
Sarcos, αὐτὸς εἰς Λονδίον μεταβὰς, παρέχεται ἐν
τῇ τελευταίᾳ ἐπιφυλλίδι αὐτοῦ ὑπόμνημα τοῦ συμ-

πατριώτου αὐτοῦ καὶ ἴδεν ἐν Παρίσις οἰκουνοῦντος
ἐνεκὲν ἀσθενείας τραγικοῦ. Τὸ γὰρ λαλὸν θέατρον
ὑπὸ συνοχῆς κατεῖχτο προτιθέμενον νὰ διδάξῃ τὴν
Dona Juana, ἡτις οὐχὶ ὑπὸ πάντων μετ' εὐχερίας
κατανόησιν ἐν Παρίσις, δυσχερέστερον ἐστὶ δὲ
κατενοεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων. Καὶ ὅμως ἐγένετο κα-
λῶς δεκτὴ, ἡ δὲ εὐρυτάτη αἰθούσα τοῦ Drury-Lane
ἦν σχεδὸν πλήρης. Μετὰ τὴν *Dona Juana* ὡς παρα-
στάσις ἀποχαιρετισμοῦ ἐδόθησαν ἐν Λονδίῳ *la Joie
fait pour* καὶ ἡ *Francillon*. Τοῦ πρώτου ἔργου μετέφω-
καὶ ὁ Got, ὅστις τῇ πρώτῃ ἐπιθεωρήσει τοῦ αἰμο-
πλοῦ ἀφίκετο εἰς τὴν ἀγγλικὴν πρωτεύουσάν, τῇ
ἐσπέρᾳ παρέστη καὶ τῇ ἐπισύρῃ ἦν ἐν Παρίσις
ὅπως παραδῶ τὸ μῦθον αὐτοῦ. Ἐν τῇ *Francillon*
ἐδιδάχθη αὐτὸς αὐτὸς ὁ Sarcos, διαβεβαιούμενος ὅτι ἡ
χαριεστὰς τῶν ὑποκριτῶν ἔσχε περιφανῆ ἐπιτυ-
χίαν ὡς τὸ ὑποκρίτρια καὶ γυνὴ. Καὶ οὐκ ἦν ἄλλως
γενέσθαι.

ΧΡΟΝΙΚΑ. Ἄρτι ἐξεδόθη συμβολικὸν δράμα (drame sym-
bolique) ἐπιγραφόμενον *Χριστός* (*Christ, a poetical drama*
by W. H. Sadakichi. Boston, 1893). ὁ δὲ ποιητὴς αὐτοῦ
ἐστὶν Ἰάπων, Sadakichi καλούμενος, ὅστις ἐν αὐτῇ πραγμα-
τεύεται τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μετὰ πανταεὶ ἔργασιν
πρὸς συγγραφήν τοῦ δράματος, περὶ τῆς ἰδρύσεως
δημοσιεύων αὐτῆς τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ ἐκπεριπατοῦντος εἰς τὰ τέ-
σσαρα σημεία τοῦ ὁρίζοντος αὐτὸν σὺν περιληπτικῇ ἱστορίᾳ τοῦ
βίου τοῦ ἀπὸ Ἀνατολῆς καὶνοῦ ἀστέρος. Διὰ τῆς προτασσέ-
νης βιογραφίας αὐτοῦ πληροφορεῖ τὸν κόσμον σύμπαντα ὅτι ἐγεν-
νήθη τῷ 1867 ἐν Nagasaki, ἔσχε δὲ πατέρα μὴν Γερμανόν,
μητέρα δὲ Ἰαπωνίδα, ὅτι ἐπορεύετο ἐν Γερμανίᾳ καὶ ὅτι ἀπε-
κατέστη ἀπὸ τοῦ 1882 ἐν ταῖς Ἰνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀ-
μερικῆς, ὅπου ἐν δυστυχίᾳ διήλθεν. Ἀλλ' ὅπερ ὁμοιωτέρον,
ἐξίστατο ἀπορῶν καὶ θαυμάζων ἐκείνῃ ἐπὶ πάλυ, διότι δὲν ἦ ὁ-
νατο νὰ ἀποκαθίστῃ ἄνθρωπος φιλόλογος, ζωγράφος, ἡ ὑπο-
κριτής, «κακῆς ἐπίσης προσόντα δι' ἕκαστον τῶν ἐπαγγελ-
μάτων τούτων». Τίλος ἔργου νὰ γένῃται λόγιος; οὕτως ἀγγέλλει
ἐν τῇ τέλει τοῦ βιβλίου αὐτοῦ μέγαν ἀριθμὸν ἔργων προτομολο-
γμένων, μουσικῶν, διαλέξεων, ποιημάτων ἐν πεζῇ, μεταφράσεις,
μὴ περιλαμβανόμενον ἐν αὐτοῖς καὶ τῶν τριῶν δραμάτων, ἀπερ-
ἔσονται συνέλξει τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ κύριος πρόσωπα ἔχοντες
τοὺς ἀρχαίους τριῶν ἐτέρων θεοποιῶν.

Ὁ Χριστός, ποιῆμα δραματικὸν εἰς πράξεις τρεῖς (καὶ
εἰς πεζὴν) ἀνιέρχεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐπὶ καλῶς κριθέντι,
ταπεινωθέντι, ὁμοιωθέντι ἐν τῇ βίᾳ αὐτοῦ. Ἐπεται πρόλογος
ἐν ᾧ φέρεται ἡ ἐξ' ὑπερήφανος διακρίσις: «Ἐργασίαν ἐν
τῇ δραματῇ τούτῳ ἐλπίσθη ἐκφράσεως, ἢ κατανόησιν μόνον
τὰ σπάνια πνεύματα, ἀπερ δύνανται νὰ ἀνέλθωσι μετ' ἑμὲ εἰς
τὸ ὕψος αὐτῶν περὶ τὴν ἀνθρωπίνην καὶ τὴν σύμπαν...
Οἰαδήποτε καὶ ἡ γυνή, ἡτις ἀναδεδιόχεται νὰ παραστήσῃ τὸ
ἐμὲν δράμα, ὅτι δινηθῇ νὰ κινῆται εἰς τὸ ἐξῆς ὅτι κινῆται
ἐθνικὴν δραματικὴν τέχνην».

Ὁ δὲ ἐπιπρόσθετον οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται τῶν γράφωντες τὰς
γραμμὰς ταύτας νὰ μὴ παράσχῃ αὐτοῖς ἔστω καὶ κεφαλαίωδη
περίληψιν τοῦ ἀηδοῦς τούτου δράματος, ὅπερ ἄλλως, μὴ δύναμι-
να νὰ βλέπωμεν ἀφ' οὗ βλέπει σημεῖον τὴν ἀνθρωπίνην καὶ τὴν
σύμπαν δὲ νέος ἀσὴρ τοῦ συμβολισμοῦ, ὁ ὑπερακοντίζας τὸν νο-

θηγανὸν συνάδελφον αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ
αὐτό. Ἀλλ' ὅμως ἔδει νὰ φαντασθῇ τις πυρκαῖα ἢ ἡ βία ἐκ-
τείνεται ἀπὸ τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν εἰς Ἰαπωνίαν διὰ τῆς
Εὐρώπης καὶ Ἀσίας ἢ διὰ κορυφῇ ὑψοῦται ἐν Γερμανίᾳ ἐν ᾗ
ἐκπορεύετο, ὅτι αὐτῆς δὲ χρησιμοποιοῦντα τὴν πανόψιστον συμ-
βολιστὴν, ὅπως συλλάβῃ ἰδέαν τοῦ μεγέθους τῆς μωρίας τοῦ
ἀνθρώπου.

— Ἐν ταῖς θεατραῖς Ἀθηνῶν ἐδιδάχθησαν ἔργα τινὰ νέα,
ἰδίᾳ τῶν κατὰ πτωσιν σημαίνοντων κομμοδύλων, ὡς ἀποκα-
λεῖται, ἀπερ ἐπὶ τέλους ἀποκηρύττουσιν ὡς νεανικὰ ἔμαρ-
τήματα καὶ αὐτοὶ αἱ ἐργάται αὐτῶν. Ὁ δὲ ἡμέτερος νὰ ἐ-
παιτῶν τοῦτο πρὸ τῆς συντάξεως αὐτῶν. Ἀλλὰ περὶ αὐτῶν
ἐς ἄλλοτε.

— Ἐν τῇ Κολλεγίᾳ τῆς βασιλείας, κατὰ τὴν Harley
Street ἐν Λονδίῳ, ἐδιδάχθη ἔρτι ἡ Ἀνδρομάχη τοῦ Ed-
munds κατὰ τὴν ἑλληνικὴν κείμενον. Τὰ κυριώτατα πρόσωπα τοῦ
δράματος ὑπεδύθησαν οἱ μαθηταὶ τῆς τάξεως τῶν ἑλληνικῶν, ἢ
διδάσκει ὁ καθηγητὴς Wilson. Οἱ ἀκροῦται τῆς διδασκαλίας
ταύτης, καίπερ ἀγνωστοὶ τὴν ἑλληνικὴν, ἀπέδειξαν ζωρὸν
ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ δράματος τοῦ ἀπὸ σκηνῆς φιλοσόφου. Οὕτω
καὶ ἡ Ἀνδρομάχη ἐγγράφεται ἐν τῇ δραματολογίᾳ τῶν ἐν
τοῖς γυμνασίοις καὶ πανεπιστημίοις τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερι-
κῆς καὶ αὐτῆς ἐστὶ τῆς Αὐστραλίας διδασκομένην ἀρχαίῳ δρα-
μάτων, ἐν μὴ δ' ἀπατάμεθα ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος τὴν πρῶτον
νῦν ἐπαναλαμβάνεται τὴν πρωταγωνιστὴν πρόσωπον τὴν Ἑκτορὸς
γυναικα ἔργον δράμα. Πότε καὶ παρ' ἡμῶν ἐν τῇ πανεπιστημίᾳ
καὶ τοῖς γυμνασίοις γενήσεται διδασκαλίᾳ τῶν ἀριστουργημάτων
τῶν προγόνων, ἀφαιρέτων κατὰ μέρος τῶν λαθροδιδασκῶν πλῆθος
τῶν γραμματικῶν καὶ κριτικῶν παρατηρήσεων δι' αὐτὸν ὁ νοῦς
σποδίζεται τῶν μαθητῶν.

— Ὁ Χρόνος τῶν Παρισίων διέτρεψε γνώμην, περὶ ἰδρύ-
σεως λαϊκοῦ θεάτρου ἐπὶ τοῦτ' ὅτι ἐπεκαίετο τὴν γνώμην
διαφέρειν ἐν αἷς καὶ τὴν τοῦ Δουμῆ, οὐδὲν.

— Ὁ Masegni κατέστη ὑπὸ τυχερῶς δραστηριότητος
πρὸς παραγωγὴν νέων ἔργων. Ἐν τῇ προτέρᾳ τεύχει ἔπαιον
ὅτι νέον ἔργον ὑπεσέθη τῷ Convent-Garden τοῦ Λονδίνου, νῦν
ἀγγέλλεται ὅτι ἀπέστειλε τῇ διεσπῶντῇ τοῦ Μετάρχου τοῦ
Βερολίνου τὰς δύο τελευταίας πράξεις τοῦ Radolf, παρασκευά-
ζεται δὲ μετ' αὐτῶν νὰ μελοποιήσῃ νέον ἔργον τῶν Menacei καὶ
Targioni-Tozzetti ἐπιγραφόμενον *Romano*. Καλὴν δύναμιν!

— Ἡ ὕμνη τοῦ διασέμου τραγικοῦ Mounet-Sully ἀπε-
κατέστη.

— Νεαρὰ ἀμερικανὴ ὑποκρίτρια, ἡ Miss Kate G., πα-
ρέσχε τῇ μητρὶ αὐτῆς δέξιμα ἀταπαρνησίας σπάνιον.

Μεμνηστέον τινὰ παρὰ τὴν πρῶτην αὐτῆς καὶ
ἡτο ἱστορία νὰ ὑπανδρευθῇ αὐτὴν ὅτι ἡ μητὴρ αὐτῆς ἀναγνώρησεν αὐ-
τὴν ὡς συνδεσμένην ὑπὸ τοῦ μνηστῆρος τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.
Ἐν Σικάγῳ δὲ ὑπανδρεύεται αὐτὴ τὴν μνηστῆρα τῆς θυγατρὸς
αὐτῆς, ἡτις μαθεύσα ταῦτα ἐν ὅλῃ τῇ ψυχραίᾳ αὐτῆς, ἀμε-
ρικανικῇ ἀληθείᾳ, ἀποστέλλει τῇ μητρὶ τὰ ἐνδύματα τοῦ γάμου,
ἀπερ εἶχε δι' αὐτήν, καὶ συνοδεύει αὐτὰ δι' ἐπιστολὴν ἐκφρα-
ζούσας τὰς ἐκείνης εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας αὐτῆς καὶ διαβε-
βαιούμενης αὐτὴν περὶ τοῦ βεβαίως σεβασμοῦ αὐτῆς.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἡ ἐν Βελγίᾳ κατάστασις ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν,
μαλιστα δὲ τὴν ἐξώκως ἀνδιαφερόσαν ἀμέρεον οἰ-
κονομικὴν ἐποχὴν, οὐδεμίαν σχεδὸν ἐμφανίζει σπου-
δαίαν ἀξίαν μεταβολῶν. — Ἡ τοῦ κ. Σωτηροπούλου κυ-
βέρνησις, ἐξισομένη εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος
τῶν διορισμῶν τῶν νομαρχῶν τοῦ κράτους, οὕτω
κατάρθωσε ν' ἔλθῃ καὶ τὰ εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ
ὑπουργείου παρεμπιπτόντα προσκόμματα, καίτοι
κατὰ τὰς νεωτέρας ἐξ Ἀθηνῶν εἰδήσεις ταῦτα —
τοὺς ἀρχιστον τὰ ἀπὸ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ κ. Ράλλη εἰς
τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ κ. Χατζοπούλου, ὑποψηφίου,
ὡς γνωστὸν, διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης —
οὐδαμῶς ἐξισομένησαν, τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑ-
πουργοῦ χαλῶσαντος τὴν ἐντασιν τῆς ἀρνήσεως αὐ-
τοῦ. — Ἐν τοῦτ' ὅνόν διαφαίνεται τροπὴ τις ἐν τῇ
πολιτικῇ καταστάσει, ὅτι πλείστοι τῶν τῶς εἰς τὴν
πανίσχυρον μερίδα τοῦ κ. Τρικούπη ἀνέκοντες, οἱ
μὲν βλέποντες ψευδοθείας τὰς πατριωτικὰς ἐλπίδας,
ἐπ' αἷς συνετάσσοντο καὶ ἀνεπιφύλακτον τὴν ὑπο-
στήριξιν αὐτῶν παρεῖχον τῇ πρώτῃν πρωθυπουργῷ,
οἱ δὲ γοντευόμενοι ὑπὸ τῶν θελήτων τῆς Ἰεξου-
σίας, ἡτις πάντοτε διατηρεῖ γοντευτικὴν τινὰ δύ-
ναμιν, ἀπέστησαν τῆς τρικουπικῆς φάλαγγος καὶ
πλείστον ὁμοῦ τοῖς νῦν κυβερνῶσιν. — Οὗτοι, ὅσοι-
δηποτε καὶ ὦσι, διότι δὲν δύνανται βεβαίως νὰ εἰ-
ναί πάντες, δὲν δὲ ἐπαρκεύωσιν εἰς ἐξασφάλισιν τῇ
ὑπουργείῳ τῆς ἀναγκαίας κοινοβουλευτικῆς ἰσχύος.
Ὁ δὲ περιβάλλων ὅμως τὴν κυβερνήσιν διὰ τῆς δυνά-
μεως ἐκείνης, ἡτις δὲ ἐπέτρεπεν αὐτῇ μὲν ὡς
ἀνταρκατικῆς ἐκ τῶν ὅρων τῆς εὐλαθείας πρὸς
τὰ συνταγματικὰ ἔθιμα διαδικτήσῃ ὑπὲρ αὐτῆς τὴν
διὰ τῶν τῆς Βουλῆς, τῇ βασιλεῖ δὲ ὡς ὡς διὰ τῆς
κοινοβουλευτικῆς πρὸς αὐτὴν τοῦ διατάγματος τῆς δια-
λύσεως προαγγέλλῃ τὴν βουλὴν αὐτοῦ περὶ καταρτι-
σμοῦ καὶ τρίτου κόμματος πραγματικοῦ, χωρὶς νὰ
παράσχω ἀλλογον ἀφορμὴν τοῖς ὑγύταις τῶν ἄλλων
μερίδων νὰ μετῶσιν αὐτὸν ὡς μὴ ὅλως λαμβάνον-
τα ὑπ' ὄψιν τὴν ἐν τῇ κοινοβουλευτικῇ σχέσιν τῶν κομ-
μάτων. — Ἀλλὰ ταῦτα δὲ διασαφηνισθῶσι κατ' ὁρισ-
μόν, ὅτι πιθανῶς συγκληθῶσιν ἡ Βουλὴ καὶ δει-
χθῶσιν ἡ πρὸ αὐτῆς θέσις τοῦ ὑπουργείου. Μετα-
ξὺ τοῦτο πρὸς τὴν ὑπ' αὐτοῦ παρασκευῇ τῶν νομοθε-
τικῶν μέτρων, ἡτις δὲ ἐρμηνεύσῃ τὸ καθ' ὅλον
πρόγραμμα αὐτοῦ, ἀσχολεῖται μετ' ἐπαινετικῆς ἀλα-
θῆς δραστηριότητος πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστά-
σεως τῆς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δημοσίας ἀσφαλείας καὶ
πρὸς περιστολὴν τῆς λαορραπειρίας. τὰ ἀποτελέσμα-
τα δὲ τῶν μέχρι τοῦδε ἐνεργειῶν αὐτοῦ ἀποδεικνύ-
ουσι εἰ δύναται νὰ πρῶτῃ καὶ ἐν τοῦτ' ὑπερβῇ
θελοῦσα νὰ ἐργασθῇ μετ' αὐταπαρνησίας, ἔχουσα δὲ
ἀνάμιν δημοῦν ἐμφερούμεν ὑπὸ χρηστῶν ἀγαθῶν
γειτονίας αἰσθημάτων. — Σχετικῶς πρὸς τὴν ἀντιπο-
λιτευσιν, αἰσθητὴν πολλὴν ἐμποιεῖ ἡμῖν πρὸς τοῖς
ἄλλοις ὑποτροπιάσις τις πρὸς τὴν νόσον τῆς δημα-
γωγίας παρατηρουμένη ἐν τῇ ἐρμηνεύσῃ τὰς ἰδέας
τοῦ κ. Ἀνδριαννοῦ ὁργάνῳ. Τοῦτο, ὡς εἶπε πρό-
χειρα τὰ ἀποτελέσματα προηγουμένης τοιαύτης δη-
μαγωγικῆς πολιτικῆς, ἀνεπέτασεν αὐτοῖς τὴν δη-

νῆς συνεννοήσεως δοθῇ ὁριστικὸν τέρμα εἰς τὸ νομισματικὸν ζήτημα, ἀλλ' ὅτι ἡ συνδιασκέψις ἐκείνη διεξῆλθε ἀπρακτος, ὑπερβέβαιον ὅμως οἱ ἀντιπροσώποι τῶν διαφόρων κυβερνήσεων ἵνα συνέλθωσι καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ. Ἀλλ' ἡ ἀναβολὴ τῆς συνδιασκέψεως ἠνάγκασε τὴν κυβερνήσιν τῶν Ἰνδιῶν νὰ προδῇ εἰς τὸ μέτρον, ὅπερ εἶχε προαγγεῖλαι ἐν τῇ συνδιασκέψει τῶν Βρυξελλῶν ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν βρετανικῶν Ἰνδιῶν κ. Strachey, καὶ τοῦ ὁποῦτος τὰς συνέπειας προείπεν ἐν τῷ αὐτῷ συνεδρίῳ ὁ ἐκ τῶν βρετανῶν ἀντιπροσώπων κ. Ἀλφρέδος Ρότχιλντ. Ἐάν ἡ συνδιασκέψις αὕτη, εἴτε, διαλυθῇ ἀπρακτος, τὸ λευκὸν μέταλλον θὰ ὑποστῇ ὑποτίμησιν, ἡ ὁποία δὲν θὰ ἴσται μόνον τρομερὰ, ἀλλὰ καὶ θὰ παραγάγῃ νομισματικὴν κρίσιν, ἥς ἀδύνατον εἶναι νὰ προϊδωμεν τὰς πολλαπλὰς καὶ ὀλεθροῦς συνέπειας. Καὶ δι' αὐτὴν τὴν πλυσίαν καὶ ἰσχυρὰν Ἀγγλίαν, γράφει ὁ οἰκονομολόγος Λαβελέν, ἡ ὑποτίμησις τοῦ ἀργύρου λίαν δυσάρεστα θὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα, ἅτοι ζημίαν ἑκατὸν ἑκατομμυρίων ἔρ. εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον τῶν Ἰνδιῶν, ζημίαν πᾶσι τοῖς ὀπωρδότης ἔχουσιν ἢ ἀπολαμβάνουσιν οἰονδῆποτε εἰσόδημα ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης, ὠφέλειαν δὲ ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς ὑπὲρ τῶν Ἰνδιῶν παραγωγῶν. Ἀκατάπαυστοι δὲ μεταβολαὶ τοῦ μετὰ τῆς Ἀσίας συναλλάγματος θὰ καταστρέψωσι τοὺς ἐκμισθωτὰς ἢ τοὺς γαιοκτημόνας τοῦ τριπλοῦ βασιλείου. Καὶ ἡ Γαλλία, λέγει ὁ κ. Βοίσεναϊν ἐν τῷ «Οἰκονομικῷ Κόσμῳ», ὅσον ἂν ἴσται ἡ φαίνεται ὅτι εἶναι οἰκονομικῶς ἰσχυρὰ, οὐδεὶς ἴσχει τολμήσει νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι θὰ μείνῃ ἀκλόνητος, καταργουμένων τῶν ἀργυρῶν αὐτῆς νομισμάτων. Στατιστικαὶ τινες πληροφαιρίαι λαμβανόμεναι ἐκ τῶν ἐκθέσεων τοῦ κ. Leech διευθυντοῦ τῶν νομισματοκοπειῶν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν καταδεικνύουσι τὴν σοβαρότητα τῆς κατάστασεως.

Ἡ Γαλλία ἀπὸ τοῦ 1795 μέχρι τοῦ 1891 ἔκοψεν ἀργυρὰ νομίσματα ἀξίας 5 1/2 δισεκατομμυρίων ἔρ. ὑπάρχουσι δὲ σήμερον ἐν κυκλοφορίᾳ 3 1/2 δισεκατομμύρια. Ἡ Βελγικὴ ἔχει εἰς κυκλοφορίαν 430 ἑκατομ. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ἔχουσι 593 ἑκατομ. δολλάρια, ἢ 3 δισεκατομμύρια ἔρ. Καὶ αὐτὴ ἡ Ἀγγλία, ἡ ἔχουσα βᾶσιν τὸν χρυσόν, παρεδέχθη εἰς τὴν κυκλοφορίαν ὡς συμπληρωματικὸν νόμισμα ἥμισυ δισεκατομμύριον, ὑπὲρ τὸ ἐν δὲ δισεκατομμύριον ἔχει ἡ Γερμανία· τέλος δὲ αἱ ἀκριβέστεραι στατιστικαὶ ἀποδείκνυσιν ὅτι καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον ὑπάρχουσιν εἰς κυκλοφορίαν 18 δισεκατομμύρια ἔρ. εἰς χρυσόν καὶ 20 δισεκατομμύρια εἰς ἀργυρον. Ἐάν λοιπὸν παραδεχθῶμεν ὅτι, καταργουμένης τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας τοῦ ἀργύρου, θὰ μείνωσι ὅπως εἴηποτε 5 δισεκατομμύρια εἰς κεφάλαια διὰ τὰς μικρὰς συναλλαγὰς, θὰ λείψωσιν ἐκ τῆς κυκλοφορίας 15 δισεκατομμύρια, καὶ ἐπομένως τὸ ποσὸν τοῦ ἐν κυκλοφορίᾳ κεφαλαίου θὰ περιορισθῇ ἀπὸ 38 εἰς 23 δισεκατομμύρια. Δύναται νὰ ἐπαρκεσθῇ τὸ ποσὸν τοῦτο διὰ τὰς παγκοσμίους συναλλαγὰς, καθ' ὅν χρόνον μάλιστα ἡ ἐκκλίσις τῶν τραπεζογραμμάτων καὶ τοῦ χαρτονομίσματος τοιοῦτον ὑφίσταται ἐξευτελισμὸν ἐν πολλοῖς κράτεσι τῆς Ἑuropῆς καὶ τῆς Ἀμερικῆς; Βεβαίως ὅχι. Διὰ τοῦτο μεθ' ὅλην τὴν πληθύνει τῶν χρημάτων ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ τὸν ἐξευτελισ-

μὸν τοῦ τόκου, ἡ ἀγορὰ τοῦ Λονδίνου κατέχεται ὑπὸ τινος δυσθυμίας, ἀποτρυνύουσης πᾶσαν σπουδαίαν κερδοσκοπίαν. Ἐκ τούτου δὲ ἐξηγεῖται ἡ καχεκτικὴ κατάστασις τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν ἀγορῶν καὶ ἡ ὑπερτίμησις τοῦ συναλλάγματος ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Αὐστρίᾳ, ὡς καὶ ἡ ὑποτίμησις τῶν χρεωγράφων αὐτῶν.

Ἐν Γερμανίᾳ ἡ διὰ πλειοψηφίας 16 ψήφων παραδοχὴ τοῦ στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου, καίπερ ἐξαιρέτως ὀπωρδότης τὴν ἐκ τούτου ἀνισογλίαν τῶν πνευμάτων, οὐδεμίαν ἐγερσὴν ἔσχεν ἐπὶ τοῦ χρηματιστηρίου τοῦ Βερολίνου, τὸ ὁποῖον ἐξ ἀκολουθεῖ διατηροῦν τὴν ἐφεκτικὴν αὐτοῦ στάσιν· ἀλλὰς δὲ ὁ κ. Κατρίδης διεκίρυσεν ἐν τῷ κοινοβουλίῳ ὅτι πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν, ἃς ἀπαιτεῖ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νέου στρατιωτικοῦ μέτρου, ἐγκαταλειφθήσονται μὲν τὰ περι ἐπιδολῆς νέου φόρου ἐπὶ τοῦ ζύθου καὶ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν νομοσχέδια, ὑποδληθήσονται δὲ ἕτερα, δι' ὧν ἐπιβαρυνθήσονται αἱ εὐποροῦσαι τάξεις, αὐξανόμενοι καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν πράξεων τοῦ χρηματιστηρίου φόρου.

Τὴν διακίνησιν ταύτην μετὰ πολλῆς δυσαρδερείας ὑπεδέχθη τὸ χρηματιστήριον, σφόδρα δὲ ἐπικρίσεις δημοσιεύονται περὶ τούτου ἐν τῇ γερμανικῇ τύπῳ, καὶ δι' ἀριθμῶν ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ ἐπιδολὴ νέου φόρου θὰ ἐλαττώσῃ τὰς πράξεις τοῦ χρηματιστηρίου, θὰ περικύψῃ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, χωρὶς ν' αὐξήσῃ τὰς προσόδους τοῦ κράτους.

Γερμανικὰ τινὰ φύλλα καὶ γὰρ πάντων ἡ «Εἴημερις τοῦ Voss», ἐξακολουθοῦσι τὴν πολεμικὴν αὐτῶν κατὰ τῶν οἰκονομικῶν τῶν μεσημβρινῶν κρατῶν τῆς Ἑuropῆς, διὰ ζοφερωτάτων δὲ χρωμάτων ἐξεικονίζει ἢ ἐν λόγῳ ἀπαισιόδοξος εἴημερις τὴν θέσιν, εἰς ἣν εὐρεθήσεται ἡ Ἰταλία μετὰ τὴν διόλυσιν τῆς νομισματικῆς λατινικῆς ἐνώσεως. Ἀλλὰ τὰς κρίσεις ταύτας ἀντικρούουσιν αἱ ἰταλικαὶ εἴημεριδες, ἀποδεικνύουσαι δι' ἀριθμῶν ὅτι ὁ κίνδυνος διὰ τὴν Ἰταλίαν δὲν εἶναι τοσοῦτον σπουδαῖος. Ἡ Ἰταλία, λέγουσιν, ἔχει κυκλοφοροῦντα εἰς τὸ ἐξωτερικὸν 310 ἑκατομμύρια ἔρ. εἰς ἀργυρον. Ἐάν ἡ λατινικὴ ἐνωσις καταργηθῇ περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους τούτου, ἡ Ἰταλία ὑποχρεοῦται ν' ἀποσύρῃ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τὸ ἥμισυ τοῦ ποσοῦ τούτου τὴν 31 1069 τοῦ 1891 καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἥμισυ ἐντὸς τῶν ἐτῶν. Ἄρα ὁ κίνδυνος δὲν εἶναι ἐπικείμενος. Ἀλλ' ἡ «Εἴημερις τοῦ Voss» διεκχυρίζεται ὅτι ἡ Ἰταλία θ' ἀναγκασθῇ νὰ συνομολογήσῃ δάνειον 500 ἑκατομμυρίων, ὅπερ δὲν θὰ δύνηθ' ἢ ἐπιτύχῃ εὐκόλως. Ὁπωρδότης ἡ Ἰταλία εὐρίσκειται εἰς οἰκονομικὰς δυσχερείας ἀναγκασθεῖσα νὰ πωλήσῃ σπουδαῖον ποσὸν ἰταλικῆς γῆς, ὡς πλῆθος τὸ τοκομερίδιον τοῦ Ιουλίου, καὶ ἐνθ' ἡ ἐλλείψις ἀργυρῶν κερματίων καθίσταται ὁσημέραι ἐπαισθητὴ παραβλάπτουσα σπουδαίως τὰς συναλλαγὰς, ἡ κυβερνήσις ἀνέστειλε τὴν ἣν εἶχεν ἀποφασίαν νὰ κόψῃ κεφάλαια ἐκ νικελίου, προέβη δὲ εἰς μέτρον νομικῶς ἀνεφάρμοστον, τὴν καταδιώξιν τῶν πύλλογοντων καὶ ἀποστελλόντων εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τὰ ἀργυρὰ κεφάλαια.

N. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

Ἡ ἐπεύθυνος ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Κωνσταντινουπόλεως-Πέτρα Τραπεζογραφικῶν ΝΕΟΛΟΓΟΥ